

Exploitatieovereenkomst Inpassingsplan Gasopslag Bergermeer

PARTIJEN:

De Staat der Nederlanden, waarvan de zetel is gevestigd te Den Haag, te dezen vertegenwoordigd door de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, namens deze mr. ~~xxxxxx~~, programmamanager rijkscoördinatieregeling (hierna te noemen: "de Staat"); en

De Bergermeer Partnergroep, bestaande uit TAQA Energy B.V. (Operator) en Energie Beheer Nederland B.V, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door:

- TAQA Energy B.V., gevestigd te 2595 BR Den Haag, Prinses Margrietplantsoen 40, Inschrijving Handelsregister te Den Haag nr. 2727313427149802, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door ir. ~~xxxxxx~~, directeur, en
- Energie Beheer Nederland B.V, gevestigd te 3511 EP Utrecht, Moreelsepark 48, Inschrijving Handelsregister te Utrecht nr. 14026250, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door ir. ~~xxxxxx~~.

(hierna te noemen: "de Bergermeer Partnergroep"),

De Staat en de Bergermeer Partnergroep hierna tezamen ook te noemen: 'Partijen'.

OVERWEGENDE:

Wettelijk kader:

- a. Op grond van artikel 6.12, eerste en tweede lid, van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro), gelezen in samenhang met artikel 6.25, derde lid, Wro, kan bij de vaststelling van een Inpassingsplan dat voorziet in een bouwplan als bedoeld in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (hierna: Bro) worden besloten af te zien van de vaststelling van een exploitatieplan, wanneer – voor zover hier van belang – het verhaal van kosten van de grondexploitatie over de in het plan begrepen gronden anderszins verzekerd is.
- b. Gelet op artikel 6.24, gelezen in samenhang met artikel 6.25, derde lid, Wro kan het bevoegd gezag voor het Inpassingsplan een overeenkomst sluiten met de Initiatiefnemer van het project waarop het Inpassingsplan betrekking heeft over het verhaal van kosten, zodanig dat het verhaal van kosten anderszins verzekerd is, als hiervoor onder a bedoeld.
- c. Op grond van artikel 6.1, eerste lid, Wro kan aan degene die schade lijdt of zal lijden in de vorm van Inkomensderving of waardevermindering van een onroerende zaak als gevolg van één van de in het tweede lid van dit artikel genoemde oorzaken, waaronder bepalingen in een Inpassingsplan, op aanvraag een tegemoetkoming in die schade worden toegekend, voor zover de schade redelijkerwijs niet voor zijn rekening behoort te blijven en de tegemoetkoming niet voldoende anderszins verzekerd is.
- d. Binnen het kader van deze overeenkomst betreffen de kosten als hiervoor onder a bedoeld,
  - de kosten van het verrichten van onderzoek, waaronder de second opinion aardbevingen door MIT, Cambridge Massachusetts, VS,
  - de kosten van het opstellen van ruimtelijke plannen ten behoeve van het exploitatiegebied,
  - apparaatskosten en
  - de kosten van tegemoetkoming van schade als bedoeld in artikel 6.2.4, aanhef en onder a, h, j en l van het Bro.
- e. De kosten als hiervoor onder a bedoeld betreffen voorts de kosten die samenhangen met het vrijmaken van gronden in het exploitatiegebied van eigendom en zakelijke lasten als bedoeld in artikel 6.2.3, aanhef en onder c van het Bro, in het bijzonder

alle kosten die samenhangen met een eventuele verwerving door middel van een onteigeningsprocedure op grond van titel IV van de Onteigeningswet, dan wel alle kosten die samenhangen met een eventuele minnelijke verwerving.

- f. Andere kostensoorten dan vermeld onder d en e zijn in het kader van dit project niet aan de orde.

Feitelijke achtergrond:

- g. De Bergermeer Partnergroep beoogt een faciliteit voor de ondergrondse opslag van aardgas, een daarbij behorende gasbehandelingsinstallatie en daartussen gelegen leidingen te realiseren in de gemeenten Alkmaar, Bergen, Heiloo en Schermer. Daarvoor dienen de vigerende bestemmingsplannen te worden aangepast. Op grond van artikel 39b, eerste lid, onder a, van de Gaswet en 141a, eerste lid, onder b, van de Mijnbouwwet kan de bedoelde wijziging van de bestemmingsplannen slechts worden gerealiseerd door de vaststelling van een Inpassingsplan of een projectbesluit, als bedoeld in artikel 3.28 en 3.29 van de Wro.
- h. Op grond van artikel 39b, tweede lid, van de Gaswet en artikel 141a, tweede lid, van de Mijnbouwwet starten de Ministers van Infrastructuur en Milieu (hierna: I&M) en van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (hierna: EL&I) de procedure voor vaststelling van een Inpassingsplan nadat de Initiatiefnemer van het betrokken project het voornemen tot realisatie van het project heeft aangemeld bij de Minister van EL&I. De Bergermeer Partnergroep heeft bij brief van 14 januari 2009 een melding gedaan van het voornemen om de gasopslag te realiseren, vooruitlopend op de inwerkingtreding van voornoemde bepalingen in de Gaswet en de Mijnbouwwet per 1 maart 2009.
- i. Gelet op het voorgaande bereidt de Staat, waaronder in deze overeenkomst mede wordt verstaan haar ter zake bevoegde organen, planologische maatregelen voor om het project mogelijk te maken. Deze planologische maatregelen betreffen in elk geval een inpassingsplan als bedoeld in artikel 3.28 van de Wro en een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 3.7 Wro. De gasbehandelingsinstallatie van de Bergermeer Partnergroep die onderdeel is van dit project wordt beschouwd als 'een ander hoofdgebouw' waardoor het inpassingsplan voor het onderhavige project een bouwplan betreft als bedoeld in artikel 6.2.1 van het Bro.
- j. De Bergermeer Partnergroep is er mee bekend dat de benodigde planologische maatregelen mogelijk zullen leiden tot de toekenning van een planschadevergoeding als bedoeld in artikel 6.1 van de Wro en dat sprake is van kosten van grondexploitatie als hiervoor onder d bedoeld.
- k. De Staat en de Bergermeer Partnergroep achten het gewenst een overeenkomst aan te gaan over het verhaal van kosten als bedoeld in artikel 6.24 Wro. Met het sluiten van deze overeenkomst zijn de kosten van de grondexploitatie voldoende verzekerd en bestaat er geen noodzaak voor het vaststellen van een exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 Wro.
- l. Tevens willen de Staat en de Bergermeer Partnergroep in een overeenkomst vastleggen hun afspraken inzake de met de voornoemde planologische maatregel verbonden aandachtspunten op het terrein van archeologie, effectbeperkende maatregelen en monitoring van milieuaspecten. Op het terrein van de archeologie betreft het in het bijzonder de uitvoeringsbegeleiding direct voor of tijdens de uitvoering van het werk die als doel heeft door middel van proactieve begeleiding reeds bekende archeologische vindplaatsen gelegen in een aandachtsgebied te documenteren met mogelijkheid tot nader onderzoek. Op het terrein van geluid betreft het in het bijzonder de bereidheid van de Bergermeer Partnergroep om, ondanks het ontbreken van een wettelijke verplichting daartoe, geluidbeperkende maatregelen te treffen aan bepaalde woningen nabij de Bergermeer puttenlocatie.

VERKLAREN TE ZIJN OVEREENGEKOMEN ALS VOLGT:

1. De Bergermeer Partnergroep zal voldoen de door de Staat in het kader van de voornoemde planologische maatregelen gemaakte en te maken kosten, bestaande uit:
  - a. kosten van onderzoek ten behoeve van de planvorming;
  - b. kosten van het opstellen van ruimtelijke plannen;
  - c. kosten van het overheidsapparaat voor zover die verband houden met deze ontwikkeling;
  - d. kosten van planschade;
  - e. kosten van onteigening.
2. De Staat zal zich inspannen om de voornoemde planologische maatregelen vast te stellen, in werking te laten treden en onherroepelijk te doen worden binnen het tijdspad zoals neergelegd in bijlage 1 bij deze overeenkomst. De Staat zal zich voorts inspannen opdat de overige voor het project Gasopslag Bergermeer vereiste vergunningen en/of toestemmingen – voor zover voorbereid met toepassing van de rijkscoördinatie-regeling – worden verleend binnen het tijdspad zoals neergelegd in bijlage 1 bij deze overeenkomst en opdat de verwerving van gronden langs minnelijke weg dan wel met toepassing van titel IV van de Onteigeningswet geschiedt conform het tijdspad als neergelegd in bijlage 1 bij deze overeenkomst. De Bergermeer Partnergroep zal voorts al hetgeen doen dat redelijkerwijs van haar verwacht mag worden om de hiervoor bedoelde procedures voortvarend te doen verlopen. Partijen erkennen dat in deze procedures met de redelijke belangen van derden rekening dient te worden gehouden alsmede dat derden formeel en informeel invloed uit kunnen oefenen op de procedures en dat dit de voortgang ervan kan beïnvloeden.

Exploitatiekosten (exclusief planschade en onteigeningskosten)

3. De onderzoekskosten als bedoeld in artikel 1, onder a, bedragen, voor zover partijen nu bekend, € 82.240,00. De plankosten als bedoeld in artikel 1, onder b, worden door partijen begroot op € ~~91.000,00~~. De apparaatskosten als bedoeld in artikel 1, onder c, worden door partijen begroot op € 354.500,00. Voor de kosten van het overheidsapparaat is daarbij uitgegaan van de forfaitaire uurtarieven zoals weergegeven in bijlage 2 bij deze overeenkomst.
4. Binnen één maand na het onherroepelijk worden van het inpassingsplan zal de Staat aan de Bergermeer Partnergroep een betalingsverzoek doen dat vergezeld gaat van een onderbouwd en definitief kostenoverzicht voor wat betreft de kosten, bedoeld in artikel 1 sub a t/m c. De Bergermeer Partnergroep zal binnen vier weken na ontvangst van het kostenoverzicht overgaan tot betaling. In het geval dat de definitieve kosten het begrote bedrag met meer dan tien procent overschrijden, zal de Bergermeer Partnergroep overgaan tot vergoeding van het begrote bedrag plus tien procent en treden partijen in overleg over het resterende bedrag.

Planschade

5. De Staat zal de Bergermeer Partnergroep schriftelijk in kennis stellen van elke aanvraag om vergoeding van planschade als bedoeld in artikel 6.1 Wro die door de Staat wordt ontvangen naar aanleiding van de planologische maatregelen hiervoor bedoeld onder i.
6. De Staat zal de Bergermeer Partnergroep in kennis stellen van de aanwijzing door de Staat van een adviseur en de Bergermeer Partnergroep zal door deze adviseur in verband met het uit te brengen advies worden gehoord. Het voorgaande geldt slechts

voor zover niet in strijd met eventuele in de toekomst bij ministeriële regeling van de Minister van I&M op grond van artikel 6.1.3.3 Bro te stellen regels.

7. De Bergermeer Partnergroep verbindt zich om het volledige bedrag dat door de Staat en haar ter zake bevoegde organen op grond van de artikelen 6.1 tot en met 6.3 in samenhang met artikel 6.6, tweede lid, Wro bij besluit is toegekend in verband met de schade veroorzaakt door het Inpassingsplan 'Gasopslag Bergermeer' aan degene die vergoeding van die schade heeft gevraagd (hierna: de aanvrager) namens de Staat te betalen. Onder het volledige bedrag worden verstaan de door de Staat vastgestelde tegemoetkoming in de planschade met inbegrip van de daarover verschuldigde wettelijke rente en de redelijkerwijs gemaakte kosten van rechtsbijstand en andere deskundige bijstand bedoeld in artikel 6.5 Wro.
8. Betaling door de Bergermeer Partnergroep aan de aanvrager vindt plaats binnen vier weken nadat het besluit aan de aanvrager bekend is gemaakt en het besluit, bedoeld in artikel 7, in kopie aan de Bergermeer Partnergroep is verzonden. De Staat zal in het besluit opnemen dat de Bergermeer Partnergroep voor betaling zal zorg dragen en dat de betaling door de Bergermeer Partnergroep aan de aanvrager geldt als een bevrijdende betaling van de Staat jegens de aanvrager.
9. De Bergermeer Partnergroep verbindt zich ertoe, het bedrag als bedoeld onder 7 namens de Staat aan te vullen tot de hoogte die in een eventuele beslissing op bezwaar of rechterlijke uitspraak is bepaald. De betaling van het aanvullende bedrag aan de aanvrager vindt plaats binnen vier weken nadat de beslissing op bezwaar of de rechterlijke uitspraak in kopie door de Staat aan de Bergermeer Partnergroep is verzonden.
10. De Bergermeer Partnergroep verbindt zich tot betaling van een voorschot namens de Staat aan de aanvrager overeenkomstig artikel 6.1.3.7 van het Bro ter hoogte van een door de Staat bij besluit vastgesteld bedrag. De betaling van het voorschot vindt plaats binnen vier weken nadat de Staat het besluit aan de aanvrager bekend heeft gemaakt en het besluit in kopie aan de Bergermeer Partnergroep heeft verzonden.
11. Bij de betaling, bedoeld in artikel 8, mag het voorschot, bedoeld in artikel 10, worden verrekend. Als het voorschot de betaling blijkt te overstijgen, vergoedt de Staat aan de Bergermeer Partnergroep het verschil, vermeerderd met de wettelijke rente over het teveel betaalde, te rekenen vanaf de datum van betaling van het voorschot. Betaling vindt plaats binnen 4 weken nadat de Staat het besluit, bedoeld in artikel 8, in kopie aan de Bergermeer Partnergroep heeft verzonden.
12. De verplichting tot betaling van het volledige bedrag bedoeld onder 7, de aanvulling bedoeld onder 9 of het voorschot bedoeld in 10, geldt ook indien de Bergermeer Partnergroep de hoogte van het bedrag, de aanvulling of het voorschot in een bezwaar- of beroepsprocedure bestrijdt. Indien de Bergermeer Partnergroep in de desbetreffende bezwaar- of beroepsprocedure in het gelijk wordt gesteld, vergoedt de Staat en haar ter zake bevoegde organen aan de Bergermeer Partnergroep het verschil tussen het door de Bergermeer Partnergroep aan de aanvrager betaalde of voorgeschoten bedrag en het uiteindelijk aan de aanvrager verschuldigde bedrag, vermeerderd met de wettelijke rente over het teveel betaalde te rekenen vanaf de datum van betaling van het bedrag, bedoeld in artikel 7, respectievelijk 10, binnen vier weken nadat de betreffende beslissing op bezwaar bekend is gemaakt of vier weken nadat de rechterlijke uitspraak door de Staat is ontvangen.

Kosten van onteigening

13. De kosten van onteigening als bedoeld in artikel 1, onder e, betreffen de kosten die samenhangen met het vrijmaken van gronden in het exploitatiegebied van eigendom

- en zakelijke lasten als bedoeld in artikel 6.2.3, aanhef en onder c van het Bro, in het bijzonder alle kosten die samenhangen met een eventuele verwerving door middel van een onteigeningsprocedure op grond van titel IV van de Onteigeningswet, dan wel alle kosten die samenhangen met een eventuele minnelijke verwerving. Deze kosten omvatten in elk geval de schadeloosstelling voor een eventuele onteigening dan wel de kosten van verwerving alsmede procedurekosten (griffierecht, deurwaarderskosten, advertentiekosten, proceskostenveroordeling en de kosten van de rechtbankdeskundigen), de kosten van het inhuren van derden die daarmee samenhangen, alsmede de kosten samenhangende met de eigendomsoverdracht, waaronder notariële kosten en verschuldigde overdrachtsbelasting. De derden als hiervoor bedoeld, zijn schadedeskundigen/taxateurs en advocaten.
14. De kosten van een schadeloosstelling in het kader van een minnelijke verwerving zijn beperkt tot schadeloosstelling voor zover deze verschuldigd zou zijn op basis van het onteigeningsrecht. Het meerdere is slechts verschuldigd na overeenstemming tussen de Bergermeer Partnergroep en Staat.
  15. De kosten van het inhuren van derden in verband met de minnelijke verwerving, voor zover deze voor rekening komen van de Staat, worden begroot op € 30.248,00. de Bergermeer Partnergroep zal dit bedrag aan de Staat overmaken binnen vier weken na een daartoe strekkend betalingsverzoek van de Staat. Het betalingsverzoek wordt verzonden binnen twee weken nadat deze overeenkomst door beide partijen is ondertekend. Indien en zodra blijkt dat het hiervoor bedoelde bedrag niet toereikend is om de kosten te dekken deelt de Staat dit schriftelijk aan de Bergermeer Partnergroep mee, onder vermelding en motivering van het tekort. de Bergermeer Partnergroep zal binnen vier weken na een daartoe strekkend betalingsverzoek het tekort voldoen aan de Staat.
  16. De kosten van de minnelijke verwerving zelf worden door de Bergermeer Partnergroep vergoed aan de Staat binnen vier weken na een daartoe strekkend betalingsverzoek. Dit betalingsverzoek wordt gedaan binnen twee weken nadat de overeenkomst tussen de Staat en degene van wie eigendom wordt verworven, waarin is vastgelegd wat daarvan de kosten zijn, is ondertekend.
  17. Zodra tot genoeg van beide partijen vaststaat dat zich in het kader van de minnelijke verwerving geen kosten meer zullen voordoen aan de zijde van de Staat, zendt de Staat aan de Bergermeer Partnergroep binnen vier weken een totaaloverzicht van de gemaakte kosten en een motivering daarvan. Dit overzicht gaat, voor zover nog te verhalen kosten resteren, gepaard met een betalingsverzoek. De Bergermeer Partnergroep gaat over tot betaling aan de Staat binnen vier weken na ontvangst van het betalingsverzoek. Voor zover het tot op dat moment door de Bergermeer Partnergroep aan de Staat betaalde de kosten overstijgt, restitueert de Staat het teveel ontvangen bedrag aan de Bergermeer Partnergroep met vergoeding van de wettelijke rente, te rekenen vanaf het moment dat het desbetreffende bedrag door de Staat van de Bergermeer Partnergroep was ontvangen.
  18. Uiterlijk voordat een formele procedure tot onteigening wordt gestart door het uitbrengen van een dagvaarding stellen partijen een begroting op van de in dat verband door de Staat te maken kosten. De vergoeding van deze kosten door de Bergermeer Partnergroep aan de Staat vindt plaats op de wijze zoals onder 15, 16 en 17 beschreven.
  19. Voor zover de Staat overgaat tot het inhuren van derden als bedoeld onder 13 geschiedt dit na voorafgaand overleg met de Bergermeer Partnergroep.
  20. De Bergermeer Partnergroep zal de eigendom verwerven van de onroerende zaken die door minnelijke verwerving dan wel door onteigening, als bedoeld in artikel 13,

worden vrijgemaakt. De levering van voormelde onroerende zaken vindt in het geval van ontelgening plaats uiterlijk een maand na het onherroepelijk worden van het vonnis tot vervroegde ontelgening. Levering vindt niet plaats dan nadat de kosten, door de Bergermeer Partnergroep verschuldigd aan de Staat op grond van de artikelen 15, 16, 17 en 18, zijn voldaan. De ter zake van de levering door de Staat gemaakte kosten, waaronder in elk geval notariële kosten en overdrachtsbelasting, worden, na een separaat betalingsverzoek van de Staat, door de Bergermeer Partnergroep aan de Staat vergoed binnen 4 weken na de levering.

Archeologie

21. Partijen zijn zich bewust van de potentiële archeologische waarde van (delen van) het plangebied. Zoveel mogelijk ter bewaring en/of vastlegging van de archeologische waarden, zijn Partijen de volgende randvoorwaarden overeengekomen:
- a. De Bergermeer Partnergroep zorgt ervoor dat tijdens, dan wel voor de werkzaamheden ten behoeve van de aanleg van de leidingen begeleiding plaatsvindt door een bedrijf dat beschikt over een opgravingsvergunning als bedoeld in artikel 45 van de Monumentenwet, ten behoeve van archeologisch onderzoek ter plaatse in het plangebied. In het inpassingsplan is geregeld in welke delen van het plangebied de bodem potentiële archeologische waarde heeft en er bijgevolg rekening gehouden moet worden met het verrichten van archeologisch onderzoek.
  - b. De begeleiding zal plaatsvinden op basis van een Programma van Eisen dat wordt goedgekeurd door de Minister van EL&I (hierbij geadviseerd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed).
  - c. Het Programma van Eisen zal worden vertaald in een Plan van Aanpak (hierna: PVA) waarin afspraken tussen de civieltechnische aannemer en de archeologische aannemer worden vastgelegd. Dit PVA bevat o.a. een flowdiagram. Aan de hand van dit diagram wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze de communicatie tussen de betrokken partijen zal plaatsvinden in verband met de planning van veldonderzoek en in het geval van het aantreffen van (toevals)vondsten.
  - d. De kosten van de archeologische begeleiding zijn voor rekening en risico van de Bergermeer Partnergroep. De Bergermeer Partnergroep zal de Staat generlei kosten, schaden of Interesten in rekening brengen voor de in dit artikel bedoelde stillegging van de aanlegwerkzaamheden. Voor het doen van dit onderzoek naar toevalsvondsten is, vanaf het moment dat hiertoe het besluit is genomen, per locatie een periode van maximaal een week beschikbaar.
  - e. De Bergermeer Partnergroep zal de Minister van EL&I adequaat en tijdig informeren / geïnformeerd houden ten aanzien van de start van de aanlegwerkzaamheden. De termijn die hiervoor geldt, wordt vastgelegd in het plan van aanpak, bedoeld onder c.
  - f. De Bergermeer Partnergroep en haar rechtsoptvolgers zijn verplicht tot onderhoud en Instandhouding van die archeologische waarden van gronden voor zover en op de wijze zoals de geldende regelgeving zulks voorschrijft.

Effectbeperkende maatregelen

22. De Bergermeer Partnergroep verplicht zich wanneer en voor zover zij overgaat tot realisering van de bestemmingen in het kader van het Inpassingsplan Gasopslag Bergermeer (tijdig) de effectbeperkende maatregelen te (doen) treffen die zijn voorzien in bijlage 2 bij het (vast te stellen) Inpassingsplan Gasopslag Bergermeer, behalve voor zover in het kader van de verleningen van vergunningen, ontheffingen en/of toestemmingen voorschriften worden gesteld die geacht moeten worden de maatregelen van bijlage 2 bij het inpassingsplan op te heffen en/of die daarmee strijdig zijn.
23. De Bergermeer Partnergroep verplicht zich ertoe om een compensatievoorstel te doen aan eigenaren van woningen waar ten gevolge van de boorwerkzaamheden bij de puttenlocatie Bergermeer de geluidsbelasting op de gevel 's nachts 40 dB(A) of hoger kan zijn. Dit voorstel houdt in dat op kosten van de Bergermeer Partnergroep

het niveau van de binnenwaarde van geluidgevoelige ruimten in de nachtperiode kan worden vastgesteld en dat op verzoek van de desbetreffende eigenaar op kosten van de Bergermeer Partnergroep (isolatie)maatregelen aan de gevel genomen worden om dit niveau zoveel als redelijkerwijs mogelijk te beperken. De Bergermeer Partnergroep streeft er naar voorafgaand aan de vaststelling van het Inpassingsplan de betreffende eigenaren het voornoemde compensatievoorstel aan te bieden.

Monitoring milieuaspecten

24. De Bergermeer Partnergroep verplicht zich wanneer en voor zover zij overgaat tot realisering van de bestemmingen in het kader van het Inpassingsplan Gasopslag Bergermeer tot het uitvoeren van alle wettelijke verplichtingen ter zake van de monitoring van milieuaspecten (inclusief het evaluatieprogramma milieu) verbonden aan (de uitvoering van) het Inpassingsplan Gasopslag Bergermeer zoals die voortvloeien uit de Wet milieubeheer en overeenkomstig de beschrijving zoals opgenomen in de bijlagen bij het voornoemde Inpassingsplan opgenomen Milieu Effect Rapportage, behalve voor zover in het kader van de verleningen van vergunningen, ontheffingen en/of toestemmingen voorschriften worden gesteld die geacht moeten worden de maatregelen van de bijlagen bij het Inpassingsplan op te heffen en/of die daarmee strijdig zijn.

Overige en slotbepalingen:

25. Betalingen door de Bergermeer Partnergroep aan de Staat geschieden niet dan nadat door de Staat aan de Bergermeer Partnergroep een separaat betalingsverzoek is gedaan in de vorm van een factuur voorzien van naam, adres en betalingsgegevens. Betalingen door de Staat aan de Bergermeer Partnergroep geschieden door het overmaken, op basis van een factuur, van het betreffende bedrag op rekeningnummer 26.60.28.071 onder vermelding van 'Gasopslag Bergermeer'.

26. Verzending van stukken door de Bergermeer Partnergroep aan de Staat geschiedt ter attentie van de directeur Energiemarkt van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, postbus 20101, 2500 EC te Den Haag, onder vermelding van 'Gasopslag Bergermeer'. Facturen dienen, in afwijking van het voorgaande, te worden verzonden aan postbus 16180, 2500 BD te Den Haag. Verzending van stukken door de Staat aan de Bergermeer Partnergroep geschiedt ter attentie van de directeur van TAQA Energy B.V. onder vermelding van 'Gasopslag Bergermeer'.

27. Het is de Bergermeer Partnergroep toegestaan met voorafgaande schriftelijke toestemming van de Staat rechten en verplichtingen uit deze overeenkomst over te dragen aan derden. De Staat is bevoegd om redelijke voorwaarden aan een toestemming te verbinden.

28. Deze overeenkomst treedt in werking op de datum waarop zij door alle Partijen is ondertekend.

29. Deze overeenkomst vervalt zodra onherroepelijk komt vast te staan en schriftelijk tussen Partijen is bevestigd dat de planologische maatregelen, hiervoor onder g bedoeld, niet worden vastgesteld, respectievelijk niet in werking zullen treden. Deze overeenkomst vervalt voorts zodra onherroepelijk is beslist op alle tijdig aangevraagde verzoeken om vergoeding van planschade en door Partijen aan alle betalingsverplichtingen is voldaan en dit schriftelijk tussen Partijen is bevestigd.

30. Op deze overeenkomst is het Nederlands recht van toepassing en geschillen tussen Partijen ter zake van deze overeenkomst zullen worden beslecht door de bevoegde rechter in het arrondissement 's Gravenhage.

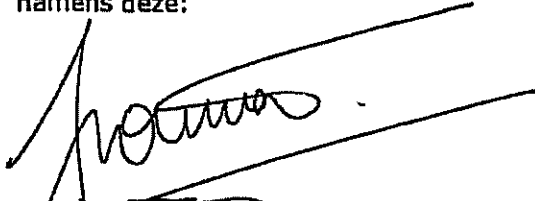

31. Overeenkomstig artikel 6.2.12 Bro zal een zakelijke beschrijving van de inhoud van de overeenkomst ter inzage worden gelegd.

Aldus overeengekomen en in drievoud ondertekend,

26 APR 2011

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
namens deze:

Mr. Drs.
Programmamanager rijkscoördinatie-regeling

TAQA Energy B.V.,
namens deze:

Ir.
Directeur TAQA Energy B.V.

Energie Beheer Nederland B.V.,
Namens deze:

Chief Executive Officer

Director Corporate Affairs

Bijlage 1 bij Exploitatieovereenkomst gasopslag Bergermeer

Periode/einddatum	Gebeurtenis	Bijzonderheden
18 feb 2011	Termijnbrief : bevoegde gezagen leveren besluiten uiterlijk 18 mrt 2011 in bij EL&I	= binnen 5 wkn na termijnbrief
18 mrt 2011	Inleveren besluiten bij EL&I	
12 apr 2011	Vaststelling Inpassingsplan (en uitvoeringsbesluiten)	
21 apr - 1 jun 2011	Terinzagelegging besluiten: 6 wkn (=tevens beroepstermijn)	Start binnen 2 wkn na vaststellingsbesluit
10 mei 2011	Start administratieve onteigeningsprocedure Van Veizen en gemeente Bergen	Z.s.m. na vaststelling inpassingsplan alsmede na voldoende en serieus minnelijk overleg. ¹
3 - 10 jun	Toezenen afschriften beroepschriften EL&I aan TAQA	Zodra ontvangen van de Afdeling
10 - 24 jun	Voorbereiding verweer	Z.s.m. na ontvangst van de Afdeling (zie boven) (NB termijn voor verweer is twee weken)
1 dec 2011	Uitspraak Raad van State	Wettelijke termijn: 6 maanden na einde beroepstermijn
Na uitspraak RvS	Start eventuele gerechtelijke onteigeningsprocedure	Na uitspraak RvS, mits Inpassingsplan onherroepelijk is (op relevante punten in stand is gebleven) en onteigenings-KB is verkregen
1 sept 2012	Einde evt. gerechtelijke onteigeningsprocedure, uitgaande van gebruikelijke vervroegde uitspraak. De procedure rond de schadeloosstelling kan langer duren, maar heeft geen invloed op planning uitvoering werk	6 maanden na start (indien cassatie wordt ingesteld: 1 jaar extra)

¹ Zie de vereisten voor de voordracht van een verzoekbesluit in de Handreiking onteigeningen Titel IV 2010 van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (voormalig VROM) van augustus 2010, pagina 8.

Bijlage 2 bij exploitatieovereenkomst Bergermeer

Categorie	Uurtarief	Uren	Totaal	Kostensoort art. 6.2.4 Bro
Onderzoekskosten			€ 82.240	a
Milieu-effectrapportage			n.v.t.	
Overige onderzoekskosten ('Crisislab')			€ 12.495	
MIT second opinion			€ 69.745	
Bodemsanering en grondwerken			n.v.t.	b
Aanleg van voorzieningen			n.v.t.	c
Maatregelen m.b.t. gronden			n.v.t.	d
Buitenplanse kosten			n.v.t.	e
Kosten natuurcompensatie			n.v.t.	
Kosten van toekomstige grondexploitaties			n.v.t.	f
Vorbereiding en toezicht op uitvoering			n.v.t.	g
Opstellen ruimtelijke plannen			€ 77.000	h
Inhuur Bugel HJema 2009-2010			€ ~~20.000~~	
Inhuur Bugel HJema begroot			€ ~~20.000~~	
Ontwerpcompetities			n.v.t.	i
Apparaatskosten			€ 368.923	j
Ambtelijke kosten				
Projectleider ET	€ 96,39	1643	€ 158.349	
Projectmedewerker ET	€ 86,87	1095	€ 95.140	
Bureau Energieprojecten	€ 85,00	548	€ 46.546	
Directie Wetgeving en Juridische Zaken	€ 96,39	355	€ 34.218	
Management	€ 114,24	274	€ 31.279	
Proceskosten				
Advertenties 2009			€ 556	
Advertenties 2010			€ 1.765	
Informatie avonden 2010			€ 1.069	
Tijdelijk beheer			n.v.t.	k
Planschadevergoeding			n.v.t.	l
Uitgekeerde planschade			n.v.t.	

Het aantal productieve uren van een fulltime medewerker op jaarbasis is (forfaitair) 1369

Uren vanaf 1 maart 2009 tot maart 2011	Declarabel	1369	uren per jaar
--	------------	------	---------------

Bergermeer Gasopslag Microseismisch monitoring

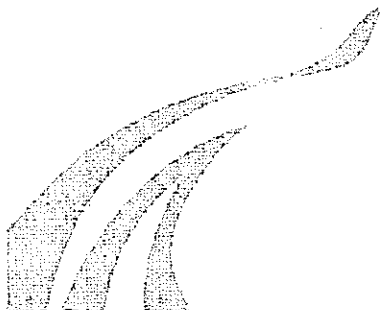
Maandrapportage

April 2011

Het maandelijkse rapport geeft verslag van de microseismische monitoring van het Bergermeer veld, gebaseerd op de resultaten zoals die gerapporteerd zijn door het KNMI en door Magnitude. Het KNMI maakt gebruik van de data die rechtstreeks via een ADSL verbinding worden doorgestuurd van het microseismisch monitoring systeem dat is geïnstalleerd in het Bergermeer veld in de put BGM-3A. De wekelijkse rapportages door Magnitude (het bedrijf dat de metingen technisch verzorgd) beschrijven tevens de kwaliteit van de metingen.

De resultaten van het microseismisch monitoring vormen de basis voor het verkeerslicht veiligheids systeem, zoals ingelend door TAQA bij SodM en geaccepteerd door SodM.

Sign.	Date	Sign.	Date	Sign.	Date
					
Geo-mechanical engineer		Subsurface Manager		Project Director	
Reviewed		Approved		Authorized by	

CONCLUSIES

- o In maart en april zijn geen trillingen waargenomen (Tabel 1).
- o Het microseismisch monitoring systeem werkt goed en detecteert bijzonder kleine trillingen. Trillingen met een magnitude $M \geq -1.4$ kunnen overal langs de breuk gemeten worden en zijn daarom representatief voor de activiteit van de breuk (Fig. 1).
- o Alle tot nu toe gemeten activiteit is ruim binnen de groene zone van het 'verkeerslicht veiligheids management systeem' (Ref. TEN_DM-#40350)
- o De monitoring periode is nog kort en het aantal trillingen te gering om een mogelijke relatie tussen microseismische activiteit en drukvariaties in het veld te kunnen vaststellen.

MICROSEISMISCHE OBSERVATIES

Figuur 1 geeft een beeld van microseismische trillingen met $M \geq -1.4$ zoals waargenomen sinds het begin van het microseismisch monitoren in januari 2010. Bevingen met magnitudes kleiner dan $M = -1.4$ kunnen slechts dan gemeten worden als ze dicht bij de geofoons plaats vinden (Fig. 2). De lokaties van deze zeer lichte trillingen zijn daarom niet representatief voor de gehele breuk. De trillingen vinden plaats op verschillende dieptes en zijn daarom met een kleur codering weergegeven (Figs. 3). De magnitudes van de bevingen zijn schematisch met verschillende cirkel groottes weergegeven.

OVERZICHT INTERPRETATIES KNMI

De tijd, lokatie en magnitude van waargenomen micro seismische trillingen zijn vastgesteld door het KNMI en worden in dit rapport gepresenteerd in tabel 1 en figuren 1 en 3. Het KNMI doet naast Magnitude ook eigen kwaliteitscontrole op de waarnemingen.

OPMERKINGEN

In dit rapport zijn alle micro-seismische trillingen weergegeven die zijn waargenomen sinds de aanvang van het monitoring project, inclusief de waarnemingen die zijn gedaan in de test periode van januari-februari 2010. Het permanente monitoring systeem is operationeel sinds augustus 2010.

Om de lokatie van de microseismische trillingen goed te kunnen bepalen, was het nodig om een checkshot te herhalen. Op basis van dit checkshot is vervolgens van alle gemeten microseismische trillingen de lokatie opnieuw bepaald. De bijgevoegde lijst (Tabel 1) bevat alle gegevens die met behulp van het extra checkshot zijn geïnterpreteerd. Het zijn ook deze punten die op de kaart zijn weergegeven. De punten 9,10 en 17 vertegenwoordigen trillingen die sterker zijn dan $M=-1.4$, zij zijn weergegeven op de kaart in figuur 1.

Punt 13 ($M=0.5$) is een anomalie met coördinaten die het enige kilometers buiten het Bergermeer veld plaatsen.

De gemiddelde drukken per blok zijn uitgerekend met behulp van modellen. Als gevolg van voortschrijdend inzicht en nieuwe gegevens, kunnen de modellen aangepast worden, dit kan leiden tot kleine verschillen in de resultaten. De in grijs gemarkeerde drukken moeten

Document ECM number	Revision	Revision date	Page
,	4	31-05-2011	2 of 10

nog gekalibreerd worden met behulp van de meest recente gegevens, deze berekening is nog niet afgerond.

Ten behoeve van een duidelijke weergave zijn de trilling lokaties als punten beschouwd. Ieder punt heeft echter een onzekerheid in X, Y en Z richting welke hier niet is weergegeven. De onzekerheid kan per punt verschillen en kan bovendien veranderen, naarmate meer waarnemingen beschikbaar komen kan de onzekerheid verminderen. Trillingen van omstreeks -3.0, kunnen alleen geregistreerd worden als ze dicht bij de geofoons plaats vinden. De verdeling van deze punten is daarom niet karakteristiek voor de gehele breuk, maar is afhankelijk van de positie van de geofoons in BGM-3A.

Het ruisniveau is sinds de geofoon-servicebeurt in april zeer laag. Dit maakt registratie van zeer zwakke microseismische trillingen mogelijk. Gas injectie werd hervat op 29 april, dit heeft slechts een zeer geringe verhoging van het ruisniveau tot gevolg gehad. Het detectie niveau is hierdoor niet verminderd.

Bij vergroting van het ruis signaal is een oscillatie te zien die overeenkomt met een dag/nacht ritme (Fig. 4). De magnitude van de oscillaties is groter gedurende de weekdays dan in een weekend, de oorzaak van het oscillatie effect is nog niet bekend, maar moet vanwege het werkdag/weekend effect antropogeen zijn.

Document ECM number	Revision	Revision date	Page
1.1	4	31-05-2011	3 of 10

Referentias

Magnitude rapport: Weekly reports

MAG100553_Installation_Report_6Aug

MAG100580_20Aug

MAG100603_27Aug

MAG100621_3Sep

MAG100639_10Sep

MAG100568_Tool-Orientations

MAG100659_10Sep

Taqa_MAG100683

MAG100705_8Oct

MAG100742_18Aug

MAG100758_21Oct

Taqa_MAG100803

Taqa_MAG100780

Taqa_MAG100832

MAG100843_MicroSelsmicTest_Jan-Feb-2010

Taqa_MAG100850

Taqa_MAG100809_Tool orientation

Taqa_MAG100868

Taqa_MAG100896

Taqa_MAG100945

Taqa_MAG110001

Taqa_MAG110051

Taqa_MAG110078

Taqa_MAG110119

Taqa_MAG110137

Taqa_MAG110158

Taqa_MAG110172

Taqa_MAG110200

Taqa_MAG110229

Taqa_MAG110254

Taqa_MAG110285

Document ECM number	Revision	Revision date	Page
**	4	31-05-2011	4 of 10

Taqa_MAG110286

Taqa_MAG110315

Taqa_MAG110312

Taqa_MAG110339

Taqa_MAG110373

Taqa_MAG110312

Tools orientation report – phase 3 – MAG/11/0315, 8-april-2011.

Tools orientation report – phase 2 – MAG/11/0286, 8-april-2011.

Taqa_MAG110339

Taqa_MAG110373

KNMI_events_bergermeer_may_2011. Excel spreadsheet, 6-mei-2011.

TEN_DM-#40350-v1-Plan_van_maatregelen_ter_beperking_van_bodembeweging
_Bergermaerveld

Document ECM number	Revision	Revision date	Page
••	4	31-05-2011	5 of 10

Volg nr.	Date Jaar-mnd-dag	Time uur:min:sec	X	Y	Z	Magnitude	Gem.res. druk	
	2010-01-01		Gemiddelde reservoir druk in bara					27.3
	2010-02-01		Gemiddelde reservoir druk in bara					27.8
1	2010-02-02	14:15:29	108813.9	518787.8	2585.65	-2.0		
2	2010-02-02	14:30:58	108710.3	518841.2	2399.71	-2.0		
3	2010-02-06	16:23:53	108875.4	518688.5	2229.34	-2.2		
4	2010-02-09	21:03:48	109009.2	518328.9	2153.26	-2.4		
5	2010-02-13	16:29:10	109441.1	518360.4	2200.32	-2.3		
6	2010-02-14	00:57:39	108732.7	518023.9	2251.94	-2.1		
7	2010-02-15	03:39:37	109048.2	518749.5	2348.15	-2.5		
8	2010-02-18	05:30:30	108892.4	518677.3	2103.88	-2.0		
	2010-03-01		Gemiddelde reservoir druk in bara					28.1
	2010-04-01		Gemiddelde reservoir druk in bara					30.5
	2010-05-01		Gemiddelde reservoir druk in bara					31.9
	2010-06-01		Gemiddelde reservoir druk in bara					33.3
	2010-07-01		Gemiddelde reservoir druk in bara					34.6
	2010-08-01		Gemiddelde reservoir druk in bara					35.9
9	2010-08-02	00:00:00	109009.2	518328.9	2153.26	-2.4		
	2010-09-01		Gemiddelde reservoir druk in bara					37.4
10	2010-09-01	00:00:00	109009.2	518328.9	2153.26	-2.4		
11	2010-09-05	07:16:05	108918.4	519101.2	2209.52	-2.0		
	2010-11-01		Gemiddelde reservoir druk in bara					40.5
12	2010-11-05	22:12:49	109235.6	518704.8	2152.85	-2.2		
13	2010-11-27	20:44:13	118985.6	522762.7	2550.60	0.5		
	2010-12-01		Gemiddelde reservoir druk in bara					41.7
14	2010-12-06	19:28:45	108927.2	519030.9	2185.73	-2.4		
15	2010-12-11	13:49:01	108127.8	518688.1	2197.94	-2.0		
18	2010-12-11	13:56:42	109177.1	518707.1	2202.05	-2.0		
18	2010-12-31	23:42:43	109127.8	518828.4	2297.78	-2.3		
	2011-01-01		Gemiddelde reservoir druk in bara					42.3
19	2011-01-11	04:46:40	108658.2	518950.6	2215.01	-2.2		
20	2011-01-11	04:46:40	108957.4	518898.1	2173.37	-2.4		
21	2011-01-11	04:46:44	109748.8	518818.3	3013.19	-2.0		
22	2011-01-20	06:22:05	109125.6	518862.3	2364.46	-2.3		
	2011-01-31		Gemiddelde reservoir druk in bara					43
23	2011-02-03	22:27:38	108835.2	518233.7	1887.42	-2.2		
24	2011-02-09	02:27:58	108844.0	518115.0	1816.97	-2.2		
25	2011-02-14	02:28:32	108848.9	518946.4	2133.54	-2.4		
28	2011-02-16	22:38:10	108863.7	518981.7	2239.27	-2.6		
27	2011-02-19	13:44:31	109023.6	518767.2	2283.47	-2.4		
28	2011-02-21	01:53:40	109163.6	518791.1	2278.89	-2.4		
29	2011-02-24	07:59:47	109252.7	518788.9	2211.70	-2.3		
30	2011-02-24	16:47:52	109284.8	518821.1	2148.84	-2.4		
31	2011-02-24	21:04:52	108757.0	519395.8	2217.94	-2.4		
	2011 maart		Geen bevingen. Gemiddelde reservoir druk in bara					43
	2011 april		Geen bevingen. Gemiddelde reservoir druk in bara					43

Tabel 1. KNMI interpretatie van microsismische trillingen, waargenomen sinds januari 2010. Trillingen met een magnitude $M = -1.4$ zijn met **rood** aangegeven. De in **groen** gemarkeerde drukken moeten nog gekalibreerd worden met behulp van de meest recente gegevens.

Document ECM number	Revision	Revision date	Page
**	4	31-05-2011	6 of 10

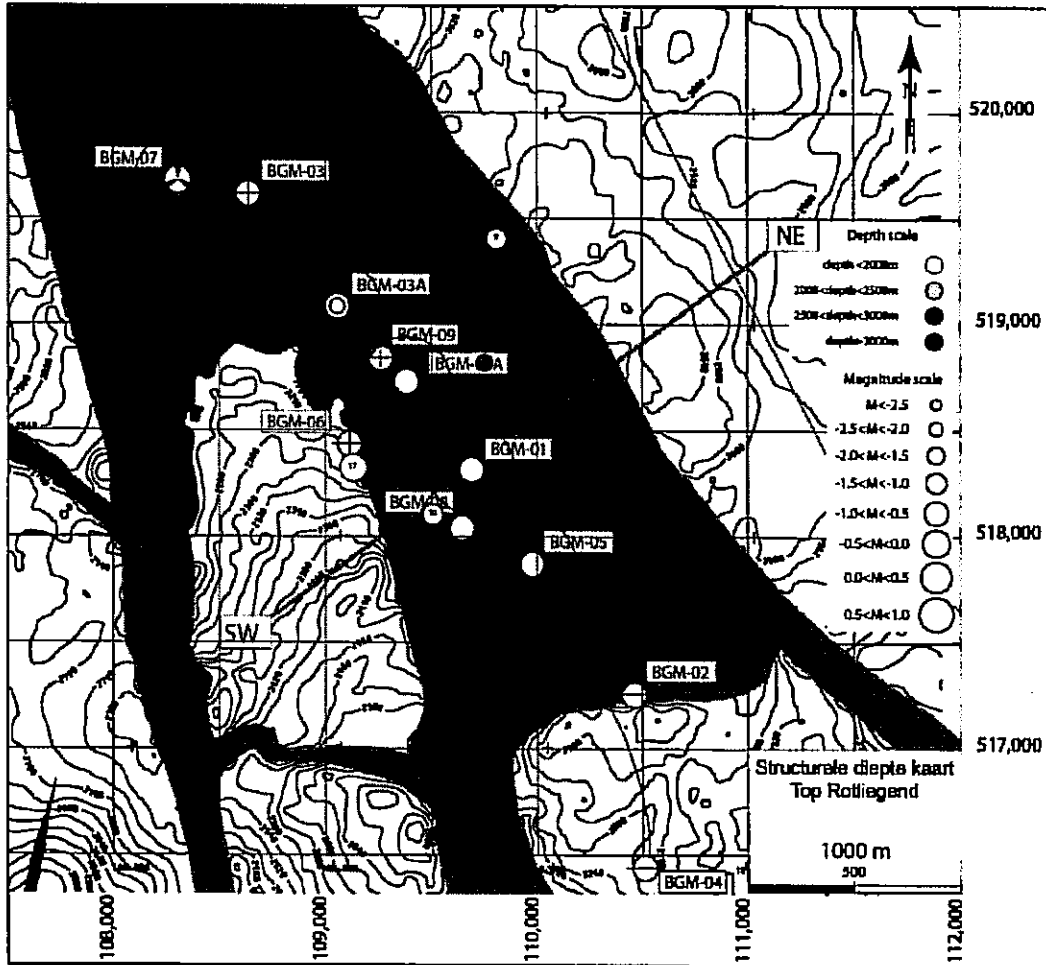

Fig. 1. Structuur diepte kaart op Top Rotliegend niveau. Da gela cirkels zijn micro-seismische trilling lokaties, witte cirkels zijn put lokaties op Top Rotliegend niveau.

Document ECM number	Revision	Revision date	Page
**	4	31-05-2011	7 of 10

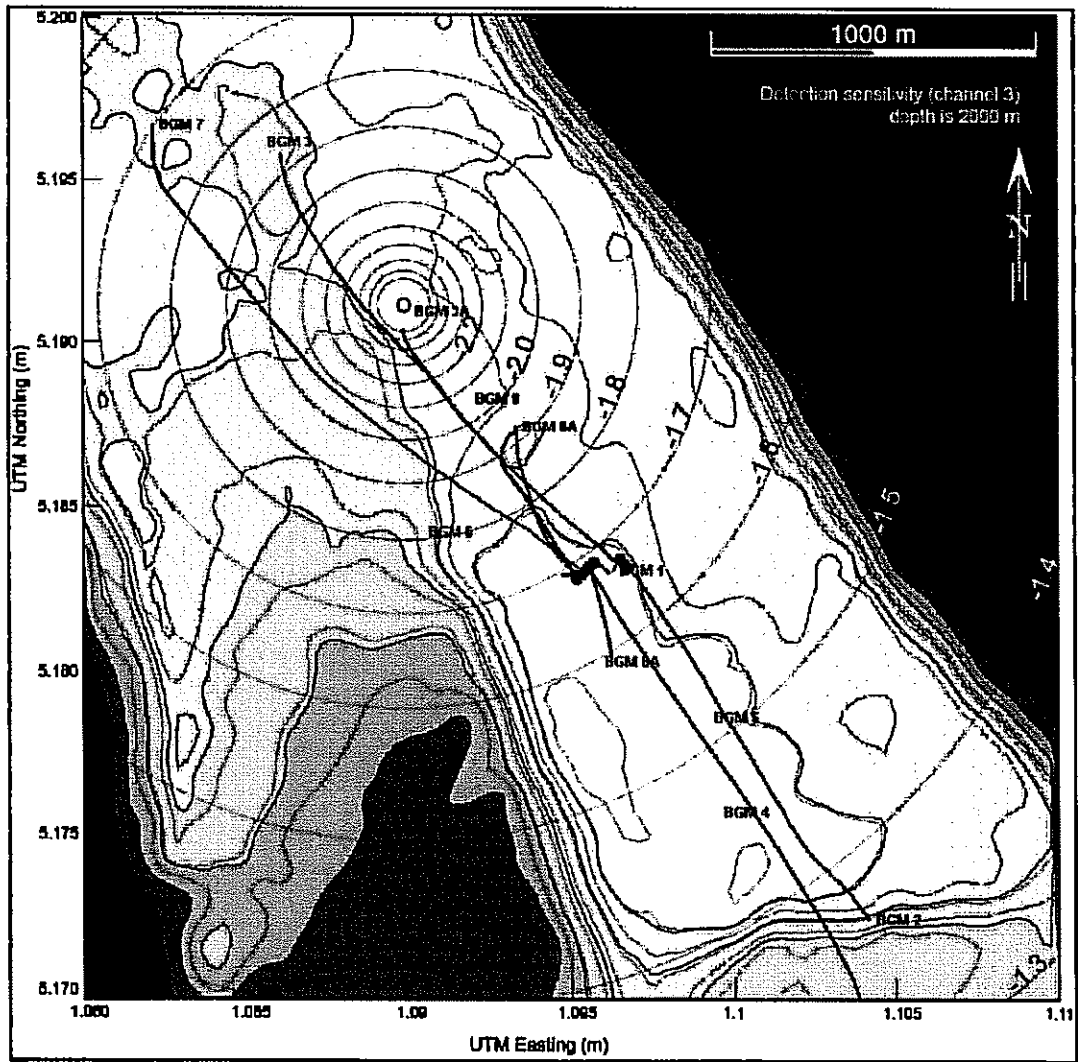

Fig. 2. Detectie gevoeligheid voor microseismische trillingen op Top Rotlegend niveau, met geofoon-3 als referentie (channel-3).

Document ECM number	Revision	Revision date	Page
1.1	4	31-05-2011	8 of 10

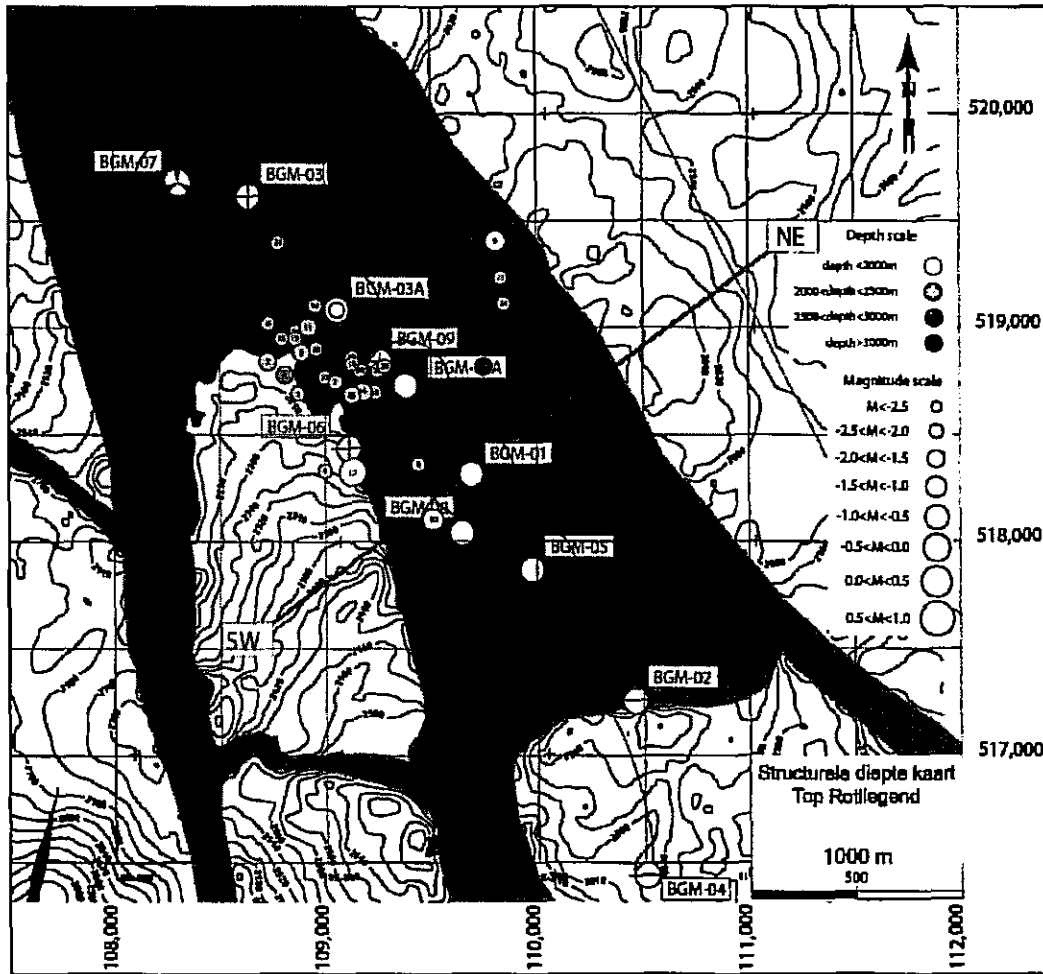

Fig. 3. Kaart van alle microseismische trillingen, inclusief trillingen kleiner dan -1.4.

Document ECM number	Revision	Revision date	Page
**	4	31-05-2011	9 of 10

Ruis van 04-April-2011 t/m 30-April-2011 per geofoon

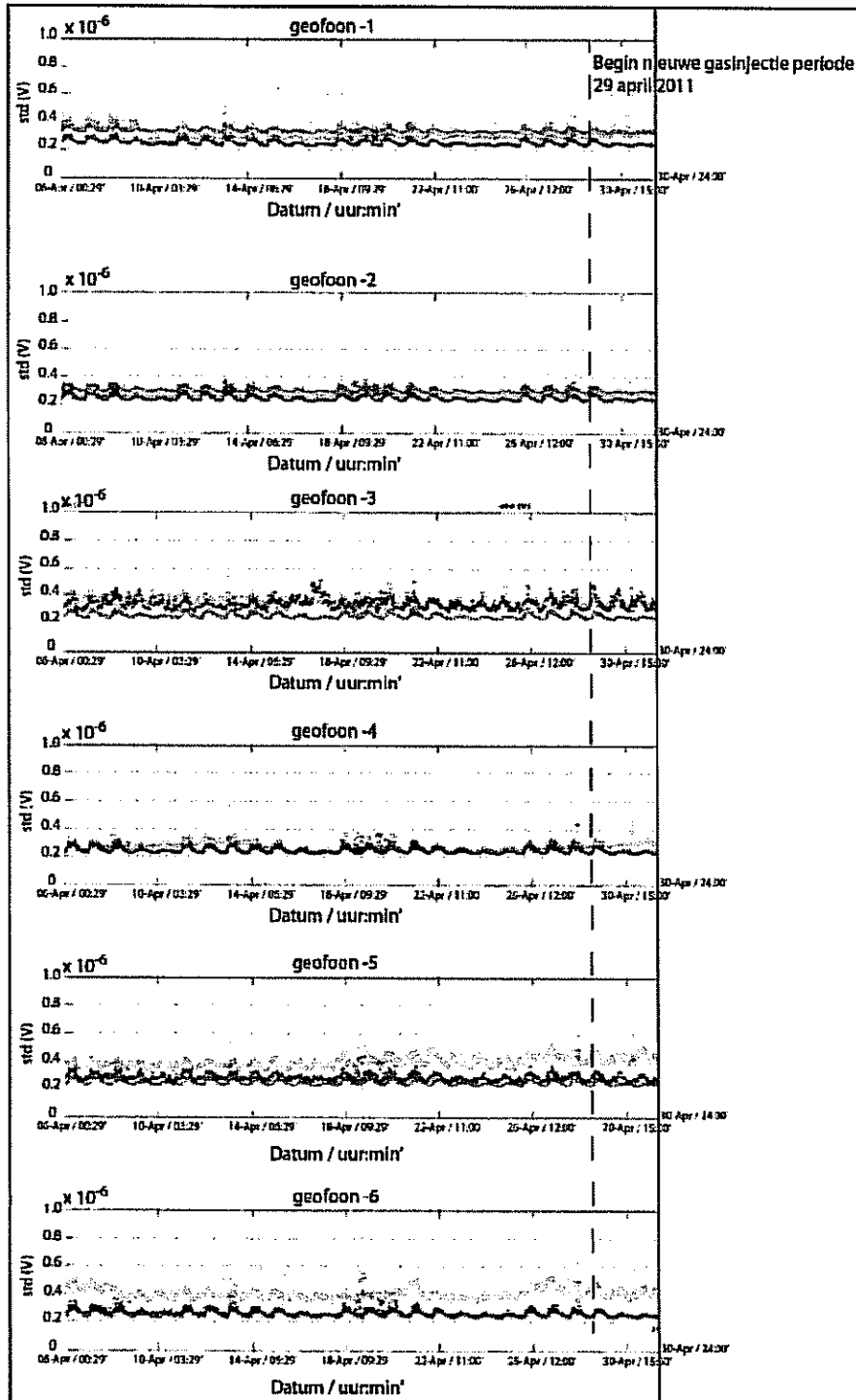
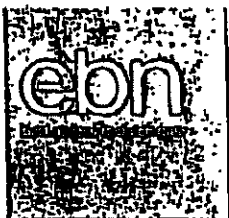

Fig. 4. Ruis ontwikkeling van 4 april tot 1 mei.

Document ECM number	Revision	Revision date	Page
**	4	31-05-2011	10 of 10

9162724

15

15

Ministerie van Economische Zaken
L.a.v. Hare Excellentie de Minister van Economische Zaken
Mevrouw M.J.A. van der Hoeven
Via
Postbus 20101
2500 EC Den Haag

Utrecht, 14 september 2009

Excellentie!

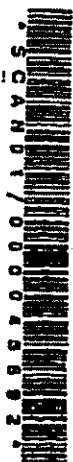
Zoals bekend is EBN in samenwerking met TAQA, Dyas en Petro-Canada sinds begin 2007 bezig met de voorbereiding van het Bergermeer gasopslagproject. Bijgeend treft u het investeringsvoorstel voor dit project. Het totale investeringsbedrag is € miljoen, waarvan het EBN deel € miljoen bedraagt. De directie en de raad van commissarissen van EBN hebben dit investeringsvoorstel reeds goedgekeurd. Op grond van artikel 10.7 onder c van de statuten verzoekt EBN om uw goedkeuring voor deze investering van € 326 miljoen.

Ik verzoek u tevens op grond van artikel 82 lid 3 van de Mijnbouwwet instemming te verlenen voor deelname van EBN aan deze gasopslagactiviteiten. De Bergamaar berging is een project waarbij EBN in het verlengde van de uitvoering van haar publieke taken op natuurlijke wijze betrokken is geraakt. Het betreft hier de conversie van een producerend gasveld in een opslagfaciliteit waarin EBN deelneming niet wettelijk is voorgeschreven. EBN wenst hier de zakelijke relatie met de vergunninghouders ten aanzien van het (verdere) gebruik van de infrastructuur en de installaties van de Bergen concessie, die voor 40% aan EBN toebehoren, voort te zetten en mee te beslissen over en te investeren in opslagactiviteiten. Deze gasopslagfaciliteit zal als eerste berging in Nederland via een veiling op grote schaal capaciteit aanbieden aan geïnteresseerde gebruikers.

EBN heeft dit investeringsvoorstel vrijdag 11 september j.l. mondeling toegelicht. Zoals mondeling besproken zie ik uw goedkeuring graag uiterlijk 29 september a.s. tegemoet. Mocht u nadere vragen hebben dan ben ik graag bereid die te beantwoorden

Met de meeste hoogachting,

Directievoorzitter EBN

Monsieurpark 4B
3511 EP Utrecht
P.O. Box 19063
3501 DB Utrecht
t +31 (0)30 23 39 051
f +31 (0)30 23 39 051
ebn.mnl@ebn.nl
www.ebn.nl

Energie Beheer Nederland B.V.
KVK Utrecht 14028250
WVt NL001728014801

15a

Investeringsvoorstel Bergermeer gasopslag ontwikkeling

1 Project beschrijving

De Consortium partners in de Bergermeer Gas Storage (BGS) zijn naast EBN, operator

houden op dit moment de opslagvergunning Bergermeer. De vergunninghouders en EBN zullen de minister van Economische Zaken verzoeken EBN te laten toetreden tot de opslagvergunning.

Vanaf het 2de kwartaal van 2008 is door en de partners gewerkt aan het definiëren van het project. Parallel hiermee zijn onderhandelingen gevoerd met diverse partijen over levering van het benodigde kussengas, die geresulteerd hebben in :

Na goedkeuring zal de uitvoering van het project starten.

Om het bijna lege Bergermeer gasveld om te bouwen tot een seizoensgasopslag wordt grenzend aan de huidige Plek Gas installatie bij Alkmaar de BGS behandelingsinstallatie inclusief 60 MW compressie gepland. Twee injectie/productie pijpleidingen verbinden deze installatie met het gasleidingnetwerk van GTS. Twee 8,6 km lange hoge druk leidingen verbinden de behandelingsinstallatie met de Bergermeer putlocatie. Daar worden, naast de bestaande 6 putten, 10 nieuwe verticale en 4 nieuwe horizontale putten geboord.

Om het geplande werkvolume van m³ met een productie capaciteit van max. m³/d te kunnen realiseren, is eveneens 4,5 miljard m³ aan kussengas vereist. Volgens de getekende : levert aan kussengas voor een periode van

opslagcapaciteit die resteert, zal worden aangeboden aan derde partijen op de TTF, via een jaarlijkse openbare veiling. Deze opbrengst is voor het Consortium.

2 Uitgaven en Inkomsten

Uitgaven

De investering in de uitvoeringsfase bedraagt inclusief voor onvoorziene kosten. De verwachte uitgaven in de tijd zijn weergegeven in de onderstaande tabel (basis: 100%, in € miljoen).

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Totaal
Land							
Faciliteiten & compr.							
Boringen							
Pijpleidingen							
Eigenaarkosten							
Kussengas injectie							
Totaal							

De planning van is erop gericht de BGS operationeel te hebben vanaf . Echter, de vergunningen en de booractiviteiten liggen op het kritieke tijdspad. Daarom is EBN voor de projectbeoordeling uitgegaan van een voorzichtigere, conservatieve start-up datum

16

Inkomsten

Op basis van een zestal markt analyses en waarderungen van capaciteit zijn verschillende prijsscenario's samengesteld.

Als basis voor de economische evaluaties is aangenomen dat bij een bezettingsgraad van 100% een capaciteitsprijs geldt van

3 Juridische structuur

De gekozen structuur van de samenwerking in het kader van dit project is op basis van de in de E&P bekende "unincorporated joint ventures".

De samenwerking van het Consortium is vastgelegd in de *Bergermaer Technical Operations - Joint Operating Agreement* ("BTO JOA"). De levering, beschikbaarstelling en teruglevering van het kussengas is neergelegd in de *Gas Storage Agreement* ("GSA") tussen de Consortium partners en

De belangrijkste overeenkomsten zijn dus getekend en de gekozen structuur brengt geen materiële juridische risico's met zich mee.

4 Economische analyse

De verwachte inkomsten vanaf   bedragen ongeveer   per jaar. De operationele kosten bedragen   per jaar. Dit alles genereert een verwacht rendement op de investeringen voor EBN na belasting van

Het rendement varieert ongeveer tussen   in het slechtste geval en   in het meest geoptimaliseerde scenario. De terugbetalingstijd voor het base case scenario is ca.   Alle kosten,

T
7

Inclusief rente, worden nog steeds terugverdiend bij van het base case
prijsscenario

	IPRR (%)	Low case	High case
Geoptimaliseerde base case			
Prijsscenario			
Reservoir			
Combinatie case (eendroom)			

5 Risico's

De belangrijkste risico's, inclusief mogelijke mitigatie maatregelen, kans van optreden en impact op het project, zijn als volgt.

Kosten overschrijdingen

Projecten van deze grootte en complexiteit hebben historisch de tendens tot kostenstijging.

Daarnaast zal EBN bij de aanstelling van een krachtige, ervaren Constructie Manager verlopen en vooral in de eerste fase het project management zeer nauwgezet volgen en zo nodig bijsturing afdwingen.
Waarschijnlijkheid: Impact:

Capaciteitsbehoefte NWE

Ondanks uitgebreide studies naar de hoogte en timing van de capaciteitsbehoefte in Noord West Europese markt blijft een betrouwbaar eenduidig scenario hiervoor lastig voorspelbaar.

Om de genoemde onzekerheid het noodt te bieden zijn de verschillende prijsscenario's conservatief geschat, maar onvoorziane toekomstige marktontwikkelingen blijven een risico.
Waarschijnlijkheid: Impact:

Vergunningen

Het verkrijgen van de noodzakelijke vergunningen bepaalt de start van het boorprogramma, en ligt daarmee op het kritieke tijdsfad. Per maart 2009 is de RijksCoördinatieRegeling (RCR) door EZ van toepassing verklaard op het Bergemeer project, waardoor het risico van vertragingen door (bezwaar)procedures sterk wordt verlaagd. Van belang is nu dat de regeling in gang gezet wordt door EZ, maar de minister wil nog gehoor geven aan de tegenstanders van het project en vraagt een 2^e optie op het TNO rapport over de kans op seismische trillingen.
Waarschijnlijkheid: Impact:

Third Party Access

Het belangrijkste juridische risico is wijzigende wet- en regelgeving.

De NMa heeft een informele zienswijze afgegeven, op grond waarvan thans kan worden aangenomen dat het lichte regime van *third party access* van toepassing is. Dit betekent met name dat de tarieven voor het beschikbaar stellen van opslagcapaciteit niet zijn gereguleerd. Wijzigingen in de wet- en regelgeving

15

zouden tariefregulering (bijvoorbeeld op kost-plus gebaseerde tarieven) tot gevolg kunnen hebben. Op dit moment bestaat geen reden om aan te nemen dat tariefregulering van de Bergemeer gasopslag aan de orde is.

Waarschijnlijkheid:

Impact: :

6 Conclusies en advies

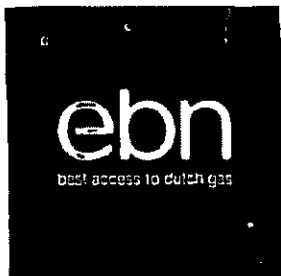
Op basis van de uitgevoerde interne evaluaties, aangevuld met externe adviezen, wordt het project door EBN positief beoordeeld. De risico's worden goed begrepen en acceptabel bevonden.

Naar verwachting zal de BGS een belangrijke bijdrage leveren aan de door Nederland beoogde realisatie van de gasrotonde.

Geadviseerd wordt goedkeuring te hechten aan de ontwikkeling van de Bergemeer gasopslag voor een budget van [redacted], erop vertrouwend dat de RCR tijdig (lees: op korte termijn) in gang gezet zal worden door EZ en onder voorwaarde dat er met [redacted] afspraken worden gemaakt over oplevering van het project binnen het goedgekeurde budget en dat [redacted] een inspanningsverplichting heeft voor het verder optimaliseren van het project.

9181001

(16)

Ministerie van Economische Zaken
T.a.v.
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 20101
2500 EC, Den Haag

Utrecht, 8 oktober 2009

Geachte heren,

In het kader van EBN's verzoek om toestemming aan de Minister voor het investeringsbesluit aangaande het Bergermeer gasopslag project, heeft u een aantal vragen gesteld ter aanvulling en verduidelijking van eerder varstreckte informatie betreffende het project. Met deze brief geven wij u graag de volgende antwoorden op de door u gestelde vragen.

Vragen vanuit aandeelhoudersperspectief, toegespitst op rendement, risico en governance.

2. **EBN verwerft aanvankelijk een 40% belang in BGS. Industriële partijen verwerven de resterende 60%. Na realisatie van het investeringsproject, het moment van operationeel worden, neemt- een. belang:**
- a - **daalt hierdoor het EBN-belang naar**
  - b - **verve dit belang 'om niet' of zijn hierover andere afspraken gemaakt (en zo ja, welke)?**
  - c - **indien 'om niet', ken uitgelegd/aanobtonnd worden dat EBN/industrialie partijen dan economisch rationeel handelen?**

a - Ja, het EBN belang daalt naar .

1 8 8 7 0 0 0 0 / 1 0 N Y - R

Montesapark 48
3511 EP Utrecht
P.O. Box 19063
3501 DB Utrecht
t +31 (0)30 23 39 001
t +31 (0)30 23 39 051
ebn.mai@ebn.nl
www.ebn.nl

Energie Beheer Nederland B.V.
KVK Utrecht 14026250
VAT NL001726614B01

resourceful

c -- Het handelen van EBN is aantoonbaar economisch rationeel.

De vaste capaciteit die aan _____ gegund wordt gedurende _____ is _____ van het theoretische te realiseren werkvolume (=opslagcapaciteit) van _____ zijnde _____ werkvolume. In de Gas Storage Agreement is dit opgenomen in kWh injectie en productie capaciteit, omdat daarmee de kwaliteit van het geleverde gas ook impliciet gedefinieerd is.

3. *EBN verwerft, als 100% staatsdeelneming, een fors minderheidsbelang in BGS. Dit houdt voor MEZ altijd het risico in dat zij/hij politiek wordt aangesproken op het doen en laten van deze onderneming. Is dit risico onderkend en hoe worden de politieke risico's geborgd?*

EBN acht het risico van deelneming aan het Bergarmeer project vergelijkbaar met de risico's van overige E&P staatsdeelnemingen. EBN houdt zich bij haar zakelijk handelen aan de Gedragscode, die geldt voor het hele bedrijf en alle personeelsleden. Daarin is op hoofdlijnen geborgd dat EBN zich als verantwoordelijke partner zal gedragen. De Gedragscode geldt ook voor EBN's niet-publieke deelnemingen. Een kopie van de code is bijgevoegd.

5. *Leg gemotiveerd uit of er een belangen tegenstelling kan optreden ten opzichte van de reguliere (publieke) taken van EBN en deze nieuwe activiteit of niet. Zo ja, welke maatregelen worden genomen om de risico's die hierdoor kunnen ontstaan, te managen?*

EBN ziet op dit moment geen belangen tegenstelling ten opzichte van de reguliere (publieke) taken van EBN.

De samenwerking van het Consortium is vastgelegd in de Bergermeer Technical Operations – Joint Operating Agreement ("BTO JOA"). Deze samenwerking ziet met name op de constructie en het vervolgens in gebruik nemen en operationaliseren van de UGS.

6. *Participeren (ruimer geformuleerd: de Industriële partners) enerzijds en EBN anderzijds onder gelijke voorwaarden in dit project en blijft dat ook zo? Zo niet, graag een toelichting / kwalificering en kwantificering van de afwijkingen.*

Uitgangspunt van dit project is dat de industriële partners participeren onder gelijke voorwaarden en dat dit ook zo blijft. Strikt genomen is dit nu nog niet het geval, omdat EBN geen medevergunninghouder is in de opslagvergunning, noch in de winningvergunning. In deze laatste participeert EBN wel als staatsdeelneming op basis van een overeenkomst van samenwerking. Daarnaast participeert EBN op basis van een aanvullende overeenkomst in de voorbereidende activiteiten ten behoeve van dit opslagproject.

Vervolgens is EBN onder gelijke voorwaarden partner in de belangrijkste overeenkomsten tot dusver: de Gas Supply Agreement, de Bergermeer Technical Operator – Joint Operating Agreement (BTO JOA) en de Capacity Marketing Company – Joint Operating Agreement. Beoogd is dat EBN op verzoek van [ ] zal toetreden tot de opslagvergunning en daarmee onder gelijke voorwaarden zal participeren in het project als de overige Consortium partners. Alle overeenkomsten zijn op die basis opgesteld.

7. Welke studies heeft het consortium / EBN verricht om de behoefte aan seizoensopslagcapaciteit in Noord West Europa te bepalen en wat zijn de uitkomsten daarvan (ook bandbreedte van de geschatte behoefte aangegeven). Zijn er meer plannen in ontwikkeling (elders in NW Europa) om aan die (toekomstige) vraag te voldoen en zo ja, op welke schaal? Welke concurrentie voor- resp. nadelen heeft BGS t.o.v. de eventuele alternatieven?

EBN heeft op basis van verschillende studies inzicht proberen te krijgen in de capaciteitsbehoefte in Noord West Europe. Studies van (2007), (Januari 2009), (april 2009) en (februari 2009) zijn gebaseerd op gegevens onttrokken uit het publieke domein. (december 2008) heeft vervolgens in opdracht van specifiek gericht op BGS een studie uitgevoerd op basis van de hun bekende (publieke) data. heeft in opdracht van EBN gericht op BGS een studie uitgevoerd. De uitkomsten van al deze studies zijn samengevat in de volgende tabel.

Vergelijk verschillende studieresultaten naar UGS Behoefte							
Koud jaar	UGS noodzaak	WV behoefte NWE		WV behoefte UK			
		2015	2020	2015	2020		
						Exclusief wegvallen huidige prod.	Aangenomen: koud jaar
				graad	graad	Deelingsgraad 20% is normaal	Aangenomen: koud jaar
							Aangenomen: koud jaar
						Inclusief doorgang zijk. projecten in UK	
Normaal jaar	UGS noodzaak	WV behoefte NWE		WV behoefte UK			
		2015	2020	2015	2020		
						Inclusief doorgang zijk. projecten in UK	

Alle studies geven dus aan dat de behoefte aan opslagcapaciteit in Noord West Europa zal ontstaan. De variatie zit in het tijdstip waarop de behoefte ontstaat.

Elders in Europa zijn plannen in ontwikkeling om gasopslagen te bouwen, maar dit zijn in de meeste gevallen cavernes. Deze projecten voorzien in een ander deel van de marktbehoefte (peak shaving). In de UK zijn er plannen voor (merendeels) offshore gasopslagen. Deze opslagen worden door "Energy Storage" omschreven als "kostbaar, met hoge risico's".

8. Een nadere toelichting (plus kwantificering) van de risico's van een latere vergunningverlening, waardoor de datum van operationele oplevering (nog weer) een jaar opschuift (zowel in de sfeer van de investeringen als in de sfeer van de operationele kosten).

Vertraging in de vergunningverlening met één jaar heeft grofweg de volgende consequenties:

- 1 jaar latere startdatum

- 1 jaar extra operationele kosten, geschat

Totaal betekent dit een vermindering in het rendement voor EBN van ca.

Presenteer de rentabiliteit van het project door het aangeven van de resultaten van € : Hoeveel bedragen de geraamde aanloopverlozen en vanaf welk jaar wordt een positief resultaat verwacht?

Wanneer de aanloop operationeel is :

Met volledige bezetting, wordt verwacht dat de kosten en baten worden gerealiseerd als weergegeven in onderstaande tabel. De te verwachten transportkosten zijn in de omzet cijfers verwerkt. Deze zijn voor 1 miljoen per jaar (EBN deel) impliciet meegenomen in de omzet cijfers.

EBN deel (40%)	€ mln
Omzet	
Operationele kosten	
Afschrijvingen	
Winst vóór belasting	

EBN vraagt instemming voor een investering van maximaal € miljoen. Welk deel hiervan moet extern gefinancierd worden? EBN heeft aangegeven rekening te houden met financieringskosten. Hoe stelt EBN zich voor dit bedrag te financieren (vaste / variabele rente, looptijden)? Hoe groot is het risico dat EBN de benodigde financiering niet rond krijgt? Wat is het effect op de rentabiliteit van het project indien de rente 1% hoger / lager uitvalt?

De totaal benodigde investeringen door EBN voor het project zullen

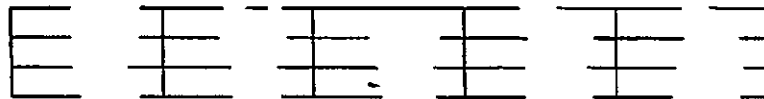
gefinancierd moeten worden, zie ook het antwoord op vraag 1. Gelet op de oostaande AAA-rating van EBN, zal het afronden van de benodigde financiering naar verwachting probleemloos kunnen plaatsvinden.

Als de rente 1 % lager of hoger uitvalt, dan heeft dat een effect op de rentabiliteit van ca.

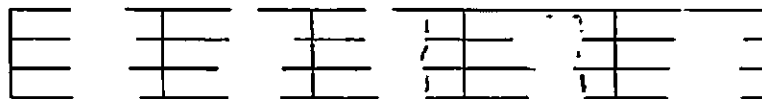

De bouwrente loopt op tot € _____ miljoen (EBN deel) in _____ In deze berekening is pro forma uitgegaan van _____ nominale financieringsrente.

De kosten van de bouwrente betreffen de netto bouwrentelasten (met andere woorden, na belasting credit van _____). EBN heeft alle mogelijkheden om deze rentekosten fiscaal volledig te kunnen afschrijven. De opbouw van deze netto lasten is als volgt [_____ deel, per jaar en cumulatief, in miljoenen Euro (nominaal)]:

De opbouw van de bruto lasten is als volgt:

De berekening houdt rekening met de fasering van de investeringen.

De impact van het wel of niet activeren van bouwrente op de rendementsberekeningen en -analyses is _____ een zuiver boekhoudkundige aangelegenheid is.

Met ingang van _____ zal bouwrente in de boeken van EBN worden geactiveerd en daarmee zichtbaar worden op de balans.

9. EBN raemt de operationele kosten op € _____ miljoen per jaar. Is dit inclusief € _____ miljoen voor schade als gevolg van trillingen / bevingen? Wordt van deze € _____ miljoen doorberekend een _____ of is genoemde € _____ miljoen het bedrag dat resteert na aftrek van de aan _____ doorberekende kosten?

De € _____ miljoen operationele kosten per jaar zijn inclusief € _____ miljoen voor schade als gevolg van trillingen/bevingen, waarvan € _____ wordt doorberekend aan _____.

10. In de pers zijn schederamingen a.g.v. bevingen / trillingen verschenen van € 500 miljoen. Onaetwifteld van 'belanghebbenden' bij het niet doorgaan van dit project. _____
_____
_____ (kan de raming van EBN worden beargumenteerd?)

Ter referentie: er is totaal € 430,000 uitbetaald aan schadeloosstellingen in de Bergen concessie tussen 2002 en 2006. Een andere indicatie kan worden verkregen uit de premie voor de 3-jaars Constructie All-Risk polis, die _____ van de totale investering

bedraagt en schade t.g.v. trillingen meeverzekert. J.

11. *Net als operator van BGS fungeren. Zet u in de operationele fase eigen personeel e.d. in en zijn sluitende tariefafspraken gemaakt?*

Net als bij andere Joint Venture activiteiten zal EBN als operator functioneren onder een Joint Operating Agreement (JOA) en de dagelijkse werkzaamheden uitvoeren met voornamelijk eigen personeel. Dit zal gedaan worden voor gezamenlijke rekening van de partners (naar rato), met inachtneming van de gebruikelijke Accounting Procedure (AP) en onder voorwaarde van audit rechten voor de partners.

12. *EBN raamt de investeringskosten (inclusief een voorziening van 1 voor onvoorzien) op € , waarvan € 'eigenaarskosten'. Wat is hierin begrepen? Omvat dit bedrag ook de financieringskosten tijdens de bouwperiode en zo ja, tot welk bedrag? Zo niet, hoe is deze kostenpost dan verwerkt in het investeringsvoorstel?*

In de 'eigenaarskosten' zijn de volgende zaken begrepen:

Onderstaande vragen zijn vanuit een meer beleidsmatige invalshoek gesteld en kunnen de hierboven gestelde vragen gedeeltelijk overleppen.

- A. *In de eerste alinea van punt 1 geeft EBN aan de Minister van Economische Zaken te zullen verzoeken ermea in te stemmen dat EBN (toetreding tot de opslagvergunning Bergermear. Op basis van welke overwegingen heeft EBN voor deze nieuwe structuur gekozen in plaats van een overeenkomst van samenwerking met de vergunninghouder of anderszins? De vergelijking gaat mank, maar in de opslagen Aikmeer, Norg en Grijskerk participeert EBN ook niet als medevergunninghouder. Wat zijn de juridische en financiële consequenties van het zijn van vergunninghouder, bijvoorbeeld ten aanzien van risico's en aansprakelijkheden, maar ook ten aanzien van de jaarrekening/winst- en verliesrekening/winstuitkering aan de staat? Realiseert EBN zich verder dat zij voor toetreding tot de opslagvergunning ook medevergunninghouder moet worden van de winningsvergunning (artikel 31, juncto artikel 26, tweede lid, van de Mijnbouwwet)?*

Dat participatie in de opslagvergunning mogelijk is heeft EBN geconcludeerd op basis van parlementaire stukken, meer in het bijzonder de "Nota naar aanleiding van het verslag" in verband met de wijziging van de Mijnbouwwet (TK 2007-2008, 31090). In de Nota werd destijds uitgebreid ingegaan op de positie van EBN als mogelijke partij in de opslag (zie: TK 2007-2008, 31090, nr.7, p.2). Uit de Nota leidt EBN eveneens af dat de minister opslag beschouwt als een marktaangalagenheid waarin geen wettelijk voorgeschreven betrokkenheid past van een vennootschap waarvan de aandelen volledig in handen zijn van de staat. Om die reden is dus niet gekozen voor een overeenkomst tot samenwerking. De juridische en financiële consequenties van het zijn van vergunninghouder zijn voor EBN niet anders dan voor andere marktpartijen,

helgeen ook past ook in de gedachte dat EBN op gelijke voorwaarden moet deelnemen aan marktactiviteiten. Voor wat betreft de jaarrekening en de winst/en verliesrekening geldt dat EBN in elk geval zal voldoen aan de minimumeisen zoals gesteld in artikel 83 MBW. i

Ei

Met betrekking tot de vraag of EBN meda vergunninghouder onder de winningsvergunning moet worden hebben wij graag overleg met EZ. Hoewel in artikel 26 lid 2 MBW is bepaald dat een opslagvergunning niet verlaend wordt indien er voor dat voorkomen al een door een ander gehouden winningsvergunning geldt, is het ons inziens maar zeer de vraag of EBN formeel ook in de winningsvergunning zou moeten komen. Daarbij moet in gedachte worden gehouden dat deelname van EBN in de winningsvergunning deelname is van staatsparticipant.

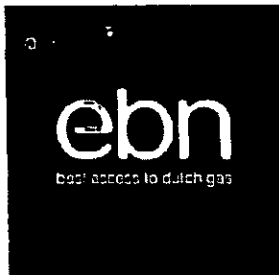
Zoals bekend is de complicatie is ontstaan door de wijziging van de Mijnbouwwet met ingang van 8 augustus 2008. Voor die wijziging bestond er een artikel 99 MBW dat – kort gezegd – inhield dat er automatisch staatsparticipatie was in opslagvergunningen waarvoor een OvS winning was gesloten. De automatische staatsdeelname in opslag is met de wetwijziging van 12 juni 2008 komen te vervallen. Opslag wordt als gevolg van de wetwijziging niet langer onder de publieke taken van EBN geschaard. Als EBN vergunninghouder wil worden in de opslagvergunning, dan zal dit op commerciële basis moeten geschieden.

Artikel 26 is volgens de wetgeschiedenis ingegeven ter vermijding van de situatie dat er verschillende vergunninghouders zijn onder de winningvergunning en de opslagvergunning. Het ziet niet op de deelname van EBN, maar op de deelname van non-operators. Het artikel belemmert naar onze mening niet dat EBN wel deelneemt in de opslagvergunning en niet in de winningvergunning. Nu de wetgeschiedenis met betrekking tot de wijziging van 2008 immers duidelijk aangeeft dat deelname door EBN commercieel in de opslagvergunning wel steeds mogelijk is, wordt eigenlijk de situatie gecreëerd die er zou zijn geweest als de automatische staatsdeelname in de opslag niet was afgeschaft. Ook voor die oude situatie gold artikel 26: EBN nam indirect deel in de winning o.b.v. de OvS en had een deelname van rechtswege in de opslagvergunning, zonder vergunninghouder te zijn onder de winningvergunning. Wat dat aangaat is er geen verschil met de situatie die gecreëerd wordt als EBN deelneemt in de opslagvergunning, zij het dat het nu gezien wordt als een commerciële activiteit.

- B. In punt 1, tweede en vierde alinea wordt gesproken van-e
Heeft EBN de fiscale aspecten en mogelijke consequenties goed in kaart gebracht en heeft hierover zo nodig afstemming met de Belastingdienst plaatsgevonden?

EBN geadviseerd over deze vraag. De conclusie was dat onder de GSA geen sprake was van economische eigendomsoverdracht van het kussengas en dat geen fiscale consequenties aan deze transactie verbonden zijn.

- C. In punt 3, tweede alinea, geeft EBN aan dat (-vanaf de delum van ingebruikname van de BGS toetreedt tot de BTO JOA met een belang. Als gevolg daarvan heeft (zicht en controle op de BTO en draag zij voor bij in de kosten (. Onduidelijk is achter of en zo ja, voor welk percentage (; bijdraagt aan de (. Verder is niet aangegeven wat

de gevolgen zijn voor de percentages van de overige partners als ( ) een belang van ( ) krijgt in de BTO JOA.

draagt tot COD (Commercial Operations Date) niet bij aan de ( ) van het project, daarna worden alle kosten in de BTO beschouwd als 'operationeel' van aard. Na toetreden van ( ) tot de BTO (Bergermeer Technical Operator) zullen alle overige partners pro rata percentage inleveren ten gunste van ( ), waarbij het EBN percentage daalt van ( ) naar ( ). Ook het aandeel van de overige partners zal dan pro rata afnemen.

- D. In de derde alinea van punt 3 geeft EBN aan dat de ( ) opslagcapaciteit van het consortium in principe gezamenlijk zal worden vermarkt door de Capacity Marketing Company ("CMC") op basis van de Capacity Marketing Company – Joint Operating Agreement. ( ) treedt op als operator van de CMC en sluit de overeenkomsten met de afnemers van gevulde opslagcapaciteit. De vraag doet zich voor of hier ten aanzien van EBN sprake is of kan zijn van belangenverstrengeling, gelet op haar positie in het gasgebouw en als medeaandeelhouder van GasTerra. Hoe is gewaarborgd dat EBN kennis en informatie die zij heeft verkregen uit hoofde van uitvoering van haar publieke taken ten aanzien van het gasgebouw en GasTerra niet aanwendt bij haar nevenactiviteiten in de opslag Bergermeer en vice versa? Daarbij moet er op worden gewezen dat aan van de in artikel 82, derde lid, van de Mijnbouwwet genoemde voorwaarden voor instemming met nevenactiviteiten is dat die nevenactiviteiten de goede uitvoering van de publieke taken niet belemmeren of anderszins bemoeilijken. Is het EBN bekend wat de opvattingen van de andere partners in het gasgebouw zijn?

De capaciteit wordt vermarkt middels een voor derden toegankelijke veiling zodat EBN kennis en informatie die is verkregen uit het gasgebouw niet oneigenlijk – dat wil zeggen voor commerciële doeleinden – kan gebruiken. De 'spetregels' voor de (jaarlijkse) veiling en de daaruit voortvloeiende verdeling van capaciteit worden voor de start van het project vastgelegd en publiek gemaakt. De CMC is op afstand geplaatst en aansturing door EBN is vooral indirect en beleidsmatig van aard.

Naar onze mening is er op dit moment geen sprake van belemmering van een goede uitvoering van EBN's publieke taken t.g.v. deelname in BGS. De overige partners in het gasgebouw zijn bekend met onze deelname en wij hebben daarover geen negatief-kritische geluiden gehoord.

- E. De paragraaf over kostenoverschrijding in punt 5 is voor de minister niet duidelijk. Wat is bijvoorbeeld FEED en EPCm?

- FEED staat voor Front-End Engineering Design, het zgn. voorontwerp dat het hele project voldoende definieert om MER af te ronden, vergunningaanvragen te starten en om tot een kostenraming met een nauwkeurigheid van ( ) te komen.

- EPCm staat voor Engineering, Procurement, Construction management, en betreft de aannemer/consultant (in dit geval ( )) die de detaillering van het ontwerp doet, en tevens alle inkoop & constructie activiteiten manageert in naam van ( ) en op rekening van de operator & partners (anders dan bij een 'normaal' EPC contract).

- F. ( )

Wij vertrouwen erop uw vragen hiermee afdoende te hebben beantwoord.

Met vriendelijke groet.

16a

EBN Integraal Management Systeem
Gedragscode
Directie

INLEIDING

Missie EBN

EBN heeft tot doel te bevorderen dat in Nederland zo veel mogelijk aardgas en aardolie wordt geproduceerd. EBN doet dat met name door te participeren in de exploratie en productie van aardolie en aardgas en daarmee verwante activiteiten als handel en vervoer. EBN streeft bij haar activiteiten naar maximalisatie van de opbrengsten voor de Staat.

De activiteiten van EBN hebben tot doel het maximaliseren van de productie van Nederlands aardgas en aardolie en het daarbij optimaliseren van de inkomsten uit gas- en olievoorkomens voor de Nederlandse Staat. In dit opzicht vervult EBN een belangrijke maatschappelijke rol.

Kernwaarden en Gedragscode

De kernwaarden binnen EBN zijn respect voor ieder individu en onze omgeving en integriteit en professionaliteit van ons handelen.

Het is de taak van iedereen in dienst van EBN hierop toe te zien, zowel in zijn/haar eigen werk, als in de samenwerking met anderen.

De EBN Gedragscode is een leidraad bij het maken van keuzes en het nemen van beslissingen en zij beïnvloedt de manier waarop de onderneming zaken doet. Bovendien wordt ze gebruikt bij het toetsen van het gedrag van de onderneming en dat van de individuele werknemers. De EBN Gedragscode is van toepassing op allen die bij EBN werkzaam zijn.

ZAKELIJKE ETHIEK

EBN dient de belangen van de Nederlandse Staat als aandeelhouder en als verantwoordelijke voor het Nederlands energiebeleid. Ter vervulling van haar missie werkt EBN nauw samen met partners. Hierbij staan onze kernwaarden centraal.

EBN houdt zich uiteraard aan de wet- en regelgeving. Een reputatie van betrouwbaar en eerlijk handelen is van grote waarde voor de onderneming.

Maatschappij

EBN vervult een belangrijke maatschappelijke rol en zal deze zo goed mogelijk uitvoeren.

De economische waarde en het maatschappelijk belang van aardgas en aardolie als energiebron geeft EBN een verantwoordelijke rol in de doelmatige winning van bodemschatten en daarmee in de energievoorziening in Nederland. EBN draagt in haar rol van participant in de winning en in het gasgebouw zoveel mogelijk bij aan aspecten van duurzaam ondernemen in deze samenwerkingsverbanden.

Ministerie EZ

EBN geeft op een doelmatige en klantgerichte wijze invulling aan haar rol van uitvoerder van het energiebeleid van de minister van Economische Zaken.

Aandeelhouder

EBN maakt zich sterk voor de belangen van de aandeelhouder en streeft in dat verband naar het behalen van goede financiële resultaten.

Partners

EBN hecht eraan dat de partners haar kernwaarden onderschrijven en werken volgens gelijkwaardige normen.

EBN streeft ernaar om als professionele partij duurzame samenwerkingsverbanden aan te gaan en bij te dragen aan het succes daarvan. In de samenwerking met de partners treedt EBN steeds non-discriminatoire op en is zich bewust van de mogelijke precedentwerking van haar handelen. In de samenwerkingsverbanden is EBN service- en resultaatgericht.

Medewerkers

De onderneming biedt alle medewerkers gelijke kansen, zonder te discrimineren naar bijvoorbeeld geslacht, ras of religie. Deze aspecten spelen ook bij de selectie van personeel geen rol.

EBN heeft oog voor de belangen van haar werknemers bij een aantrekkelijke werkomgeving en voldoende ontwikkelingsmogelijkheden.

Voor zolang medewerkers nog in dienst zijn van DSM zal aan het bovenstaande inhoud worden gegeven binnen het kader van de met DSM gemaakte afspraken.

INDIVIDUEEL GEDRAG

Iedere individuele medewerker moet zich houden aan de geldende interne voorschriften, procedures en richtlijnen.

Respect

Openheid, eerlijkheid, vertrouwen en wederzijds respect vormen de basis van de omgangsvormen binnen EBN. Iedere medewerker onthoudt zich van gedrag dat afbreuk doet aan de waardigheid van zijn/haar collega's.

Een goede onderlinge samenwerking is een belangrijke voorwaarde om tot de beste resultaten te komen. Daarvoor zijn een goede onderlinge informatievoorziening nodig, heldere werkafspraken en een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het nakomen van die afspraken.

Samenwerking met partners

De vertrouwelijkheid van de informatie welke vanuit een samenwerkingsverband door EBN wordt verkregen, dient geëerbiedigd te worden jegens de niet bij die samenwerking betrokken partijen.

Veiligheid, Gezondheid en Milieu

Veiligheid, gezondheid en milieu hebben bij EBN prioriteit. Iedere medewerker dient veilig te werken en gezondheidsrisico's te vermijden. Van hem/haar wordt verwacht dat hij of zij mogelijk onveilige situaties altijd meldt en onmiddellijk ingrijpt als zich gevaarlijke situaties voordoen.

Bedrijfsmiddelen

Elke medewerker is bij zijn werkzaamheden verantwoordelijk voor het juiste gebruik van bedrijfsmiddelen. Daarbij gaat het niet alleen om eigendommen en activa van de onderneming, maar ook om bedrijfsinformatie en zakelijke rechten. Bedrijfsmiddelen mogen uitsluitend worden gebruikt om de doelstellingen van de onderneming te verwezenlijken. Ook de informatie- en communicatiemiddelen (zoals internet, e-mail en telefoon) zijn bestemd voor zakelijk gebruik. Op beperkte schaal is incidenteel privé-gebruik van deze middelen toegestaan.

Bedrijfsgegevens

Informatie die EBN en/of haar partners kan schaden als derden daarvan kennis kunnen nemen, dient strikt vertrouwelijk te worden behandeld. Alleen de directie kan besluiten belangrijke informatie openbaar te maken.

Zakelijke transacties worden volledig, waarheidsgetrouw en nauwkeurig vastgelegd, in overeenstemming met de richtlijnen van EBN.

Voor de omgang met informatie geldt voornamelijk de DSM Code for Information Security. Hierin zijn regels vastgelegd omtrent de beveiliging, de classificatie en het beheer van informatie en maatregelen voor het gebruik van internet.

Giften en gunsten

Het is niet toegestaan het zakendoen door giften en (persoonlijke) gunsten te laten beïnvloeden. Geschenken of persoonlijke gunsten van derden mogen in principe niet worden geaccepteerd, tenzij ze incidenteel voorkomen en de grens van € 50,- niet overschrijden. Geschenken of gunsten boven dit bedrag moeten worden gemeld bij de directie. Die zal besluiten wat hiermee te doen.

EBN geeft geen donaties aan individuen, bedrijven, instellingen en organisaties als daarbij de schijn zou kunnen ontstaan dat het geven van die donatie tot doel heeft de ontvangende partij te verleiden tot handelingen ten faveure van EBN.

Vergoedingen

Representatiekosten staan in verhouding tot het zakelijk belang en worden met belatingbewijzen aangevoerd. Vergoedingen die door derden aan medewerkers worden uitgekeerd, voortvloeiend uit activiteiten op grond van hun functie bij EBN, komen ten gunste van de onderneming.

Belangen buiten EBN

Medewerkers van EBN dienen tegenstrijdigheid tussen hun belangen en die van de onderneming te vermijden. Zakelijke activiteiten van medewerkers van EBN, naast hun werkzaamheden voor EBN, mogen niet strijdig zijn met de belangen van de onderneming. Bij mogelijke twijfel dienen deze activiteiten gemeld te worden aan de directie. Belangen in een bedrijf waarmee EBN zaken doet zijn in principe niet toegestaan, tenzij met toestemming van de directie. Hetzelfde geldt voor commissariaten.

Naleving

Medewerkers spreken elkaar aan op inbreuken op deze Gedragscode. In het geval van een ernstige inbreuk heeft iedere medewerker de plicht deze te melden. In de regel zal dat gebeuren bij de eigen afdeling. Indien dit gelat op de omstandigheden niet passend is, kan men zich wenden tot de gekozen vertrouwensmedewerker of rechtstreeks tot de voorzitter van de directie. In geval een inbreuk betrekking heeft op de voorzitter van de directie kan men zich wenden tot de voorzitter van de raad van commissarissen.

Dergelijke meldingen worden, conform de klokkenluidersregeling, met de grootst mogelijke vertrouwelijkheid behandeld. In een eventueel onderzoek zal bronbescherming waar mogelijk worden gewaarborgd.

Op de naleving van de Gedragscode zal worden toegezien, ongeacht niveau en functie van de medewerker. Overtreding kan leiden tot sancties in de vorm van disciplinaire maatregelen, ontslag en/of aangifte bij Justitie.

Deze nota dient ter voorbereiding op het gesprek met de heren
van het bedrijf Taqa Energy B.V inzake het project gasopslag
Bergermeer. Het gesprek vindt plaats op EZ op dinsdag 6 januari 2009 van 11.00-11.30 uur. U wordt
ambtelijk bijgestaan door

Aandachtspunten

1. U heeft reeds inzet getoond (met resultaat) voor de gasopslag Bergermeer, namelijk voor de recente
overeenkomst (MoU) met Gazprom en de Rijkscoördinatieregeling waar gasopslag per 1 maart 2009
onder valt. Voor Taqa betekent dit laatste dat alle vergunningen centraal door EZ worden aangestuurd
in plaats van via verschillende 'lokale loketten'. Hierdoor wordt het vergunningentraject voor Taqa en
andere marktpartijen efficiënter.

2.

3. Onlangs is mede door uw inspanning in Moskou een MoU
gesloten met Gazprom over samenwerking bij
de opslag. of EZ daarnaast extra financiële steun moeten verlenen of dat dit in

4. Opslag is in principe een commerciële dienst en het kan niet zo zijn dat de overheid het
commerciële risico overneemt.

Gespreksleidraad

Het doel van het gesprek is om enerzijds duidelijkheid te creëren over wat u als Minister reeds heeft
gedaan ten behoeve van gasopslag in het algemeen en Bergermeer in het bijzonder. U heeft gasopslag
onder de rijkscoördinatie regeling (RCR) gebracht, wat voor Taqa betekent dat per 1 maart 2009 alle
vergunningen centraal door EZ worden aangestuurd. Verder heeft u zeer recent bij de Russische Staat
uw politieke steun gegeven voor het project Bergermeer ten behoeve van een overeenkomst
(intentieverklaring ofwel MoU) tussen Taqa en Gazprom voor kussengasleveranties. Anderzijds is het
doel van het gesprek om te vragen hoe Taqa nu verder gaat met het gasopslagproject Bergermeer.

Spreektekstsuggesties

Er is geen agenda voor het gesprek, maar Taqa wil over twee zaken spreken.

. Verder zal Taqa u vragen om hulp in het
vergunningentraject. Het is raadzaam dat u het gesprek start met de volgende spreektekstsuggesties.
U kunt gasopslag Bergermeer onderstrepen als een belangrijke pijler van de gasrotonde. U kunt
noemen dat:

- U het project politieke steun geeft, zoals onlangs gebleken in Moskou ten behoeve van de
intentieverklaring met Gazprom (MoU).
- U gasopslag onder de rijkscoördinatieregeling (RCR) heeft gebracht, wat voor Taqa betekent
dat per 1 maart 2009 alle vergunningen centraal door EZ worden aangestuurd in plaats van via
verschillende 'lokale loketten'.
- Mogelijke vragen:
  - U kunt vragen naar hoe Taqa, na het positieve nieuws over de intentieverklaring (MoU) met
Gazprom nu verder gaat met het project gasopslag Bergermeer.
  - U kunt vragen naar wanneer Taqa denkt met Gazprom tot definitieve overeenkomst over
levering van kussengas te komen.

28-6-2011

Taga zal zeer waarschijnlijk melden dat de onderhandelingen over cijfers met Gazprom nu pas starten en de uitkomst ongewis is.

Taga kan in reactie hierop melden dat de afgelopen periode reeds frequent contact tussen Taga en uw ambtenaren is geweest over mogelijke alternatieven, maar hierover tot op heden nog geen duidelijkheid is gekomen.

Taga kan als laatste vragen of u richting lokale overheden uw politieke steun kunt uitdragen ten behoeve van dit project in landsbelang.

-U kunt hierop reageren door te zeggen dat vanaf maart 2009 het vergunningetraject, zoals eerder gemeld, onder centrale regie van EZ komt. Tot die tijd zal u zich slechts onder uitzonderlijke omstandigheden met lokale procedures bemoeien.

Toelichting

Algemene informatie Gasopslag Bergermeer

De geplande investering voor de gasopslag Bergermeer, die wordt uitgevoerd door Taqa, past uitstekend in het profiel van de Nederlandse gasrotunde ten behoeve van voorzieningszekerheid voor Noord west Europa. Naast Taqa nemen waarschijnlijk EBN (100% staats eigendom), Petro Canada en Dyas deel in het project. Verder zijn er signalen dat Statoil ook kussengas voor Bergermeer gaat leveren. Uit- of afstel van het project Bergermeer zou ongunstig zijn voor de ontwikkeling van de Nederlandse gasrotunde en dus voor voorzieningszekerheid voor Noord-west Europese landen.

De gasopslag Bergermeer zal met ruim 4 miljard m³ opgeslagen gas een van de grootste opslagen van Europa worden. De totale investering betreft ruim 2 miljard euro, waarvan bijna 1,5 miljard euro in het zogenaamde kussengas. Grote gasopslagen, zoals Bergermeer, zijn noodzakelijk voor de gasrotunde en voorzieningszekerheid. Met name de omvang van het kussengas bij het project Bergermeer en de hoogte van de gasprijs zijn cruciaal voor de investeringsbeslissing. Taqa wil in februari 2009 een definitieve investeringsbeslissing te nemen.

Door EZ bestudeerde maatregelen

.

:

.

► |

►

►

►

►

►

Afschrijffaciliteit kussengas en investeringsaftrek

Kussengas is een noodzakelijk productiemiddel. Volgens het wetsvoorstel van de Nederlandse fiscale wetgeving kan er niet over worden afgeschreven, omdat het goed niet slijt. Binnen de Duitse fiscale wetgeving kan wel worden afgeschreven over kussengas. Het is niet mogelijk om de Nederlandse fiscale wetgeving zodanig specifiek te wijzigen dat afschrijven over kussengas toelaatbaar is. Er wordt wel geconstateerd dat:

- installaties en kussengas deels substituueerbaar zijn. Als er meer installaties gebruikt worden dan is minder kussengas nodig en vice versa. Over installaties mag wel worden afgeschreven maar over kussengas niet.
- In Duitsland mag wel worden afgeschreven over kussengas.

Een alternatief voor afschrijven is investeringsaftrek, bijvoorbeeld 10 jaar lang mag dan 10% van de investering in kussengas in mindering gebracht worden op het fiscale resultaat. In bovenstaand voorbeeld van Tana 2011 dit bijvoorbeeld betekenen dat de eerste 10 jaar het belastbaar resultaat jaarlijks met 10% verlaagd wordt wat leidt tot een jaarlijkse belastingvermindering van 10%. Enkele voordelen van de investeringsaftrek voor de Staat:

- het risico van de opslag blijft bij de investeerder;
- het sluit aan bij de effecten van afschrijven omdat op vergelijkbare wijze het belastbaar resultaat verlaagd wordt;
- het probleem bij opslag wordt niet veroorzaakt door de jaarlijkse uitgaven maar door de initiële investeringen, dus moet er in principe voldoende ruimte in het belastbaar resultaat zijn om de investeringsaftrek effectief te laten zijn;
- investeren in opslag wordt pas gedaan als de investeerder goed resultaat voor investeringsaftrek verwacht. De investeringsaftrek geeft een extra zet.

Bij de investeringsaftrek wel de volgende kanttekeningen;

- Het is staatssteun en de Europese Commissie oordeelt of het toegestane steun is;
- Wijziging van de fiscale wetgeving is nodig en daar is instemming van het Ministerie van Financiën voor nodig. De wet kent al investeringsaftrek, onder andere de energie investeringsaftrek en de milieu investeringsaftrek.

Vergunningentruject

Taqva heeft een MER notitie opgesteld die na goedkeuring door de commissie MER ter inzage wordt gelegd. Eind december 2008 hebben alle gemeenteraden van de gemeenten Alkmaar, Bergen, Heiloo en Schermer hier eerst over gestemd. De gemeente Bergen heeft als enige gemeente tegen deze MER notitie gestemd. De redenen hebben zij per brief aan u kenbaar gemaakt.